

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Forhandlingen blev sluttet, og vi går til afstemning.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Lasse Budtz (S) (se forrige møde)

vedtoges med 67 stemmer (S, SF, RV og VS) mod 4 (FP og FD); 57 (KF, V, CD og KrF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF) (se forrige møde).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 11:

Forespørgsel til statsministeren [om, hvorledes regeringen agter at følge resultaterne af FNs kvindekonference i Nairobi op].

Af Helle Degn (S), Knud Østergaard (KF), Ivar Hansen (V), Ebba Strange (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Nør Christensen (CD), Albrechtsen (VS) og Steffensen (KrF).
(Forespørgslen anmeldt 8/11 85).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 9:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Hvilke oplysninger kan miljøministeren give om regeringens prioriteringer i miljøpolitikken?«

Af Leif Hermann (SF), Ritt Bjerregaard (S), Lone Dybkjær (RV) og Lenger (VS).

(Forespørgslen anmeldt 23/10 85. Fremme af forespørgslen vedtaget 30/10 85).

*Begrundelse***Leif Hermann (SF):**

Baggrunden for denne forespørgsel, som er anmeldt af fire partier, der udgør et flertal her i salen, er ikke alene, at miljøproblemerne trænger sig på med større og større styrke, hvorfor der kan være behov for en lidt mere generel miljødebat. Baggrunden er også statsministerens bemærkninger i åbningstalen, hvor statsministeren fremhævede, at regeringen ville fortsætte med en aktiv og effektiv miljøpolitik. Senere i åbningstalen sagde statsministeren om miljøpolitikken, at opgaven hele tiden er at søge en brugbar balance, og jeg tror oven i købet, statsministeren sagde »og rimelig balance mellem det, vi opnår, og omkostningerne ved at opnå det«.

Det er en meget præcis beskrivelse af de problemer, der grundlæggende gør sig gældende i miljøpolitikken: hvad koster det, og hvad får vi for det?

Miljøministeren har endvidere den 9. oktober i Politiken skrevet om prioriteringsproblemet, og som miljøministeren siger i denne artikel: »En prioritering, der altid kan diskuteres«.

Netop denne diskussion er det her umiddelbart før vedtagelsen af finansloven vigtigt at få, ikke fordi dette skal være en finanslovedebate på et enkelt område, men fordi regeringen skal vide, hvad den gør i forhold til folketinget med den prioritering, der også fremgår af finanslovsforslaget for miljøministeriets område.

Bag enhver prioritering ligger naturligvis en politisk stillingtagen, og det er den og dens konkrete udslag, der efter forespørgernes mening er til debat i dag. Foreløbig velkommen i det grønne!

*Besvarelse***Miljøministeren (Chr. Christensen):**

Den debat, vi her skal have, er en prioriteringsdebat, og det er fornuftigt en gang imellem at tage sig tid til at stoppe op midt i det hele, ryste enkeltsagerne af sig og forsøge at se på det hele på én gang. Vi har brug for overblik, dels over, hvad vi har udrettet, dels over, hvad vi nu vil i de næste år. Derfor er denne forespørgselsdebat ikke uvelkommen.

I pressen og i den øvrige offentlige debat er der tendens til på miljøområdet at fokusere på enkeltsager. Det er ofte sager, hvor hårde, kontante miljøinteresser er truet, men i

[Miljøministeren]

denne debat og i det daglige miljøarbejde må vi ikke glemme en anden og for mig lige så vigtig del af miljøsagen, nemlig beskyttelsen af vor natur og vore kulturværdier. Jeg tænker i denne forbindelse bl.a. på naturgenopretning, landskabspleje, beskyttelsen af et alsidigt plante- og dyreliv, bygningsbevaring og beskyttelsen af vore fortidsminder. Hvis vi ikke gør en aktiv indsats på disse områder, vil der være tale om en meget kortsynet politik. En utilstrækkelig indsats vil nødvendigvis komme til at kaste store livsværdier og store summer bort på lidt længere sigt. Jeg behøver blot at nævne, at såfremt vi tidligere havde haft en målrettet planlægning, havde vi næppe i dag stået med en række alvorlige og meget beklagelige miljøproblemer, og her tænker jeg bl.a. på kemikalieaffaldspladserne og på vore forurenede vandløb.

Jeg er opmærksom på risikoen for, at indsatsen på miljøområdet kan få slagside. Gennem arbejdet i arealudvalget søger vi således at få styrket miljø- og naturhensynene i planlægningen, og gennem det forestående arbejde med marginaljordsspørgsmålet søger vi at præge en forudsigelig udvikling, således at miljøinteresserne sættes i højsædet.

Jeg vil se på behovet for at skærpe naturfredningslovens bestemmelser på vådområder, heder og strandenge. Naturområderne skal værnes. De er af afgørende betydning for plante- og dyrelivet og dermed også for det økologiske kredsløb og dermed for menneskene. Ved den nylig gennemførte fredning af Ringkøbing Fjord har vi allerede nu skabt de rammer, inden for hvilke fjorden kan fungere, når forureningsforholdene forbedres.

Gennem åbningen af Vestamager for offentligheden har vi bidraget væsentligt til, at storbybefolkningen bevarer mulighederne for at dyrke fritidsinteresser. Det er derfor regeringens hensigt at styrke indsatsen for det, man har kaldt de bløde miljøinteresser.

En anden prioritering ville være samfundsmæssigt og menneskeligt uforsvarlig, men der er jo også andre problemer, vi må tage fat på. Jeg tænker på affalds- og genanvendelsesområdet, hvor genanvendelsesloven er et godt instrument.

Hver dansker smider hvert år over 1 ton affald væk, og mængden stiger år for år. Det kan ikke fortsætte, og det er der mange grunde til.

Affaldet skaber mange miljøproblemer for os. Affald fylder, og det bliver vanskeligere og vanskeligere at finde velegnede pladser til det. Eller også giver det problemer, når vi brænder det af, dioxinproblemer f.eks. Men det er ikke de eneste grunde til, at vi skal have nedsat affaldsmængden. Affaldet er jo ressourcer, ofte værdifulde ressourcer, som det er fråds at smide væk, fordi det kræver en jagt på nye ressourcer. Som bekendt er ressourcerne på vores jord ikke udtømmelige, men vi opfører os, som om de er det. Til foråret kommer jeg med en affalds- og genanvendelsesredegørelse, og lad os så få taget fat på disse problemer.

Regeringen har allerede gennemført en lang række miljøpolitiske initiativer, og jeg tror, det vil være nyttigt at trække nogle af dem frem.

Lad mig nævne forsuring. Den hurtige overgang til kulfyring truer vor luftkvalitet. Regeringen fremsatte derfor et lovforslag, der greb ind over for svovlforurening, og det blev vedtaget sidste sommer med et bredt flertal. Med forsuringsloven vil det lykkes at få svovlforureningen nedsat til det halve om 10 år.

De gentagne skandaler om kemikalieaffaldsdepoter har vist, hvor letsindigt vi omgikkes miljøet tidligere. Med loven om kemikalieaffaldsdepoter fik vi et godt instrument til at få ryddet op i fortidens synder. En række konkrete miljøsager viste, at miljøreglerne ikke blev håndhævet effektivt. Derfor fremsatte regeringen et lovforslag, der sikrer, at det ikke skal kunne betale sig at forurene. Også dette forslag blev vedtaget med et bredt flertal. Det har allerede manifesteret sig i kraftige reaktioner fra domstolene over for miljøsynderne.

Som bekendt vedtog folketinget en ernæringspolitik sidste år. Det var et vigtigt initiativ, som nu følges op af en række initiativer bl.a. på institutionsområdet med store kostundersøgelser og med generelt informationsarbejde. Der er også truffet beslutning om at iværksætte en ernæringsforskning. Regeringen finder det væsentligt, at befolkningen får mulighed for at vælge sunde og ernæringsrigtige levnedsmidler. Derfor prioriteres indsatsen på dette område højt.

Også forureningen af grundvand, vandløb, søer og havet med næringsalte har regeringen talt om. En behørig handlingsplan blev

[Miljøministeren]

vedtaget i sidste samling og er nu ved at blive udmøntet i regler om landbrugets husdyrgødning.

Miljøindsatsen skal være forebyggende og fremadrettet. Her ser regeringen planlægning på miljøområdet som et velegnet instrument. Den helhedsorienterede kommune- og regionplanlægning, som vi har i dag, gør det muligt at træffe rigtige beslutninger. Den giver overblik, som gør, at de væsentlige lokale miljøproblemer prioriteres.

Forebyggelsen er baseret på dialog. I planlovgivningen er offentlighedens medvirken i beslutningsprocessen sikret. Disse bestemmelser vil regeringen værne om. Det er helt afgørende, at initiativer på miljøområdet er grundigt behandlet og drøftet. Al miljøpolitik uden folkelig forståelse er på forhånd dømt til at mislykkes.

Regeringen har prioriteret indsatsen for at skabe bedre muligheder for befolkningen i de små samfund højt. Vi har gennemført en ø-støttelovgivning, der giver mulighed for øget støtte til færgebetjeningen af de små øer. Vi har også skabt grundlag for, at mindre dagligvareforretninger i landsbyer sikres et bedre eksistensgrundlag, ved samtidig at tilbyde visse offentlige serviceydelser.

Grundlaget for initiativer på miljøområdet er ikke mindst et godt dokumentationsmateriale og en omfattende oplysningsvirksomhed. Kun derigennem kan vi i befolkningen, hos myndigheder og organisationer og i erhvervslivet tilvejebringe den forståelse for miljøindsatsen, der er nødvendig, hvis den skal lykkes.

Inden for de seneste år har videnskaben åbnet helt nye muligheder gennem genteknologien. Det er af afgørende betydning, at disse nye muligheder udnyttes til gavn for befolkningen og sådan, at den nye teknologi ikke medfører en uacceptabel risiko for naturen.

Det er naturligvis ikke gratis at føre en offensiv miljøpolitik, hverken for staten, amterne og kommunerne eller for virksomhederne. Resultaterne på miljøområdet er ikke proportionale med miljøministeriets bevillinger. Forholdet er jo, at langt de fleste udgifter afholdes af erhvervslivet og andre, idet princippet om, at forureneren betaler, selv sagt må fastholdes. Resultaterne i virkelighedens verden er derfor i langt højere grad afhængige af retsreglernes udformning og af

bevidstheden i befolkningen og erhvervslivet om miljøproblemerne end af de bevillinger, staten afsætter.

Jeg har lagt vægt på, at miljøministeriet akkurat som andre samfundsvigtige områder bidrager til at opfylde regeringens udgiftspolitiske målsætning om, at de offentlige udgifter begrænses i disse år. Ministeriet har løbende vurderet struktur, bevillinger og opgavefordeling i lyset af nytillkomne større opgaver for at sikre en rationel anvendelse af de knappe ressourcer. Sigtet har været at prioritere de eksisterende opgaver indbyrdes og gøre miljøministeriet så egnet som muligt til at omstille sig til nye opgaver.

Grundlaget for miljøministeriets tilrettelæggelse af ressourceanvendelsen er naturligvis regeringens samlede udgiftspolitik. Regeringens miljøpolitiske initiativer har derfor altid været ledsaget af en detaljeret redegørelse for finansieringen. Ministeriet har for 1986 i lyset af de kommende års store og nye opgaver foretaget betydelige omprioriteringer. Ministeriet har ligesom andre samfundsvigtige områder bidraget til besparelser på de offentlige budgetter, herunder til de procentvise reduktioner af personale og bevillinger. Omprioriteringerne fremgår af de ændringsforslag til finansloven, der netop er kommet.

Den endelige udformning af miljøministeriets bidrag til finansloven for 1986 må naturligvis indgå som et element i den samlede finanslov og må derfor afvente debatten herom i finansudvalget og her i tinget.

Jeg mener, vi har fundet en løsning på at klare opgaverne i 1986. Skulle det senere vise sig, at væsentlige miljøproblemer ikke kan løses, må vi naturligvis som ansvarlig regering overveje, hvad der så kan gøres. Sammenfattende vil jeg sige, at jeg mener, det er lykkedes os at fastholde og videreføre en aktiv og fremadrettet miljøpolitik.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

I de 14 år, der er gået, siden Jens Otto Krag oprettede et selvstændigt ministerium for forureningsbekæmpelse for at understrege betydningen af en særlig indsats på dette samfundsområde, har der lykkeligvis været en stigende forståelse i befolkningen for, at vi ikke kan skalte og valte med naturen, som vi vil.

[Dorte Bennedsen]

Interessen for miljøet har været der, men problemet har været, at miljøspørgsmål i en række situationer kun har fået anden eller måske endda tredje prioritet. Miljøinitiativer måtte ikke gå på tværs af økonomiske interesser, af industriens interesser eller af landbrugets interesser, men når disse hensyn var opfyldt, var man da villig til at gennemføre visse miljøtiltag.

Denne holdning kan imidlertid ikke bære længere. Forsuringen af vore søer, nitratforureningen af vor jord og forureningen af vore vandløb og indre farvande, så fiskebestanden er ved at forsvinde, er alt sammen alarmsignaler, der siger os noget meget kontant om, at naturbeskyttelsen ikke er en sag, der kan køres med venstre hånd, når en række andre, og oftest modstridende, hensyn er varetaget.

En eller anden har sagt: vi har ikke arvet naturen fra vore forældre, nej, vi har lånt den af vore børn, og de har krav på, at vi ikke ødelægger den. Skal vi leve op til dette krav, står vi virkelig i tolytte time. Vi kan ikke længere kompromisere os igennem. Selvfølgelig kan der i mange situationer laves fornuftige og forsvarlige kompromisløsninger, men dér, hvor hensynene virkelig tørner sammen, dér, hvor der står miljøhensyn over for økonomiske hensyn – det være sig industrielle eller landbrugsmæssige – har vi ikke længere noget valg, dér må miljøhensynet gives første prioritet, hvis vi skal gøre os noget håb om at stoppe naturødelæggelsen, endelige tage fat på en genopretning af naturen.

Vi ved alle af erfaring, at valget kan være svært og barsk, ikke mindst ude i kommunerne, hvor man jo oplever, at en eller anden lempelse af en miljøbestemmelse måske kan give plads for nogle nye arbejdspladser i den pågældende kommune. Så meget des vigtigere er det, at folketinget på ny gennemgår miljøområdet for at vurdere, om de instrumenter, vi har til rådighed, er tilstrækkelige, og også for at vurdere, om den målsætning, vi har, er tilstrækkeligt veldefineret i forhold til problemerne.

Det er bl.a. disse holdninger, som er grundelsen for, at socialdemokratiet er medforlagsstiller til denne forespørgsel, og vi skal ikke skjule, at vi spørger ud af dyb bekymring. Anledningen til bekymringen var først regeringens åbningstale, hvori det hedder, at forureningsbekæmpelsen skal være

effektiv, men at vi skal søge at undgå, at der lægges for snærende bånd på erhvervslivet, eller at virksomhederne belastes med unødigt høje omkostninger. Vi skal hele tiden søge en rimelig balance mellem det, vi opnår, og omkostningerne ved at opnå det.

Hvis vi ikke skal nøjes med at tolke disse ord som de rene selvfølgeligheder, handler de om det for os alle væsentlige problem, hvad gør vi dér, hvor erhvervshensyn og miljøhensyn tørner sammen, og skrællet for alle de pæne ord viser åbningstalen, at regeringens svar på dette problem er, at i konflikten mellem erhverv og miljø skal miljøet altid have den laveste prioritet.

Det er denne kortsynede og i det lange løb meget, meget dyrere betragtning, som gør os tvivlende over for, om miljøministerens ofte gode intentioner kan få lov til at slå igennem som regeringens miljøpolitik i de situationer, hver det virkelig betyder noget. Er denne tolkning nu ikke bare mistro fra en sur opposition, som udenrigsministeren så yndeligt plejer at udtrykke sig? Desværre nej. Den vakte tvivl blev til vished, da vi fra miljøministeren modtog hans egne forslag til budgetforbedringer. Det er det, vi almindelige dødelige kalder besparelser. Godt 110 mill. kr. beløber ministerens forslag sig til, og heraf drejer de 23 mill. kr. sig dog om øgede indtægter i statsskoven på grund af øget aktivitet, noget, alle vel kan bifalde.

Men ellers er det en deprimerende oplæsning af besparelser på alle de væsentlige miljøområder: kemikaliefurening, vandløb, genbrugsprojekter, arealerhvervelse, bygningsfredning, bygningsstandsættelse, miljøbeskyttelse og meget andet.

I bemærkningerne til ændringsforslagene nævner ministeren en række sager, som skal tages op: opfølgning af NPO-redegørelsen, bekæmpelsesmidler, marginaljorder, det kommunale miljøtilsyn, intensiveret indsats omkring de små samfund og friluftslivet, dioxinfurening, luftfurening og gensplejsning, og – som det hedder – det må påregnes, at der vil komme flere til.

Vi er enige med miljøministeren i, at opgaverne, der skal løses i de kommende år, hverken bliver færre eller mindre, og derfor er vi bekymrede, når udspillet til en løsning af problemerne er en nedskæring på 100 mill. kr.

[Dorte Bennedsen]

Da vi imidlertid ikke tvivler på ministerens gode vilje, søgte vi svar på, hvorledes han så ville løse opgaven, og øjnede måske et lyspunkt, da ministeren skrev, at han havde udarbejdet en strategisk plan for hele ministeriet frem til 1990, og at sigtet med planen er at få den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne og at gøre ministeriet så egnet til omstilling til nye opgaver som muligt. Desværre slukkedes lyset brat, da ministeren fortsatte: »Det må imidlertid erkendes, at det i de kommende år kun vil være marginale opgaveforøgelser, der vil kunne løses gennem yderligere omprioriteringer.«

Ja, det tror jeg gerne, for af et andet bilag fra ministeren til finansudvalget fremgår det, at personalet i perioden 1985-89 påregnes nedskåret fra 1.303 til 1.220 stillinger. Det er altså regeringens konstruktive bud på løsningsforslaget af stigende miljøproblemer: en nedskæring på ca. 100 mill. kr. i 1986 og en nedskæring af personalet på knap 7 pct. i budgetoverslagsåret. Hvis det ikke var så dødsens alvorligt, var det næsten til at le ad. Det minder i hvert fald mig om min barndoms børnebog om strudsen Rasmus, der troede, at ingen kunne se den, når den bare stak hovedet godt ned i busken.

Folketingets tillid til den samlede regerings vilje til at føre en aktiv miljøpolitik har nok altid ligget på en temmelig lille tallerken, men jeg tror, jeg har de fleste bag mig, når jeg siger, at vi har været klar over miljøministerens gode vilje og intentioner. Den sidste tids udvikling får dog socialdemokratiet til at overveje, om det er rigtigt. Man kan ikke på én gang lufte sin gode vilje og så spille ud med såkaldte løsningsforslag, der betyder drastiske nedskæringer både af penge og personale.

Jeg kan allerede nu høre alle de gode forklaringer, som ministeren vil give mig, men dem kan han spare sig. Enten må han præstere et stykke arbejde, som indeholder nogle realistiske løsningsmodeller, eller også må han erkende, at han ikke kan magte opgaven, at han ikke kan trænge gennem regeringens miljøpolitiske træghed, for det er jo nok her, hunden ligger begravet. Regeringen vil ikke give miljøområdet prioritet. Kun dér, hvor det ikke koster andre interesser noget i kroner og øre, vil man acceptere, at der sker noget.

Nu er regeringen ifølge statsministeren jo en ubrydelig enhed, og man bør selvfølgelig tro på statsministeren, men jeg er måske nok en lidt skidt person med en lidt dårlig tankegang, og jeg vil da vove den påstand, at den egentlig skyldige er venstre. Vi har allerede hørt, at miljø sagen bedst varetages som landbrugsministerens venstrehåndsarbejde, men selv om det er venstre, der er årsag til regeringens pauvre miljøindsats, fritager det bestemt ingen af de øvrige regeringspartier for ansvaret. En manglende indsats på dette område kommer til at hvile med et tungt ansvar på alle fire regeringspartier.

Lad mig slutte med at sige, at i det seneste samråd i miljøudvalget understregede miljøministeren endnu en gang sin vilje til at prioritere hensynet til miljøet. Nu venter vi på et konkret udspil for at se, om ministeren har noget som helst have denne gode vilje i.

Ministeren og dermed regeringen kan allerede i dag dokumentere, at der er et reelt indhold i de mange hensigtserklæringer, ved at stemme for følgende på vegne af socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og VS fremsatte:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget understreger vigtigheden af en opprioritering af den miljøpolitiske indsats og udtrykker derfor,

- at der ikke må ske besparelser på miljøministeriets budget 1986,
- at indsatsen for genbrug og for bekæmpelse af forureningen fra kemikalielossepladser skal øges,
- at miljøbeskyttelseslovgivningen skal revideres, bl.a. i lyset af nye muligheder for brugen af moderne miljøteknologi, og
- at der i stigende grad skal anvendes gebyrer og anden økonomistyring i miljøpolitikken.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

[Maisted]

Jeg forstår udmærket fru Dorte Benned-sens dybe bekymring. Det er jo socialdemo-kratiet og de konservative, der har gennem-ført denne miljølovgivning, vi arbejder un-der.

Men der er to væsentlige problemer. Det er punkt 1, at fru Dorte Bennedsen påstår heroppefra, at alle de milliarder, der er inve-steret siden 1974, faktisk har ført til en dårli-gere situation på forureningsområdet i dag, end da vi startede på miljølovgivningen. Jeg synes for debattens videre forløb, at fru Dor-te Bennedsen skylder os præcise eksempler på, at det er tilfældet.

Som punkt nr. 2 påstår fru Dorte Benned-sen, at man er parat til at se bort fra arbejds-pladser. Det ville være rart, om vi også for den videre debats forløb kunne få at vide, i hvilken størrelsesorden fru Dorte Bennedsen tænker. Er det noget med 100.000? Er det 200.000 arbejdspladser, fru Dorte Bennedsen mener skal sættes til, fordi man fører en me-re aktiv miljøpolitik?

Jeg tror ikke som fru Dorte Bennedsen, at der kun er 260.000 grønne – eller, som hr. Leif Herman sagde: velkommen i det grønne – jeg tror faktisk, at der er 5 millioner men-esker her i landet, der er indstillet på, at man skal beskytte miljøet.

Påstanden om, at det kan betale sig at for-urene, er grebet ud af luften og savner en-hver form for dokumentation.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Nej, den savner ikke enhver dokumenta-tion, hr. Maisted. Den er oven i købet under-tiden indrømmet af den pågældende virk-somhed, der forurener. Indrømmelsen fra Limfjordsøsters-Kompagniet med hensyn til forureningen af Klosterfjorden og Salling-sund stod i Morsø Folkeblad i november 1983. Begrundelsen for ikke at indføre de rensningsforanstaltninger, virksomheden skulle indføre, var, at ellers skulle man bare i løbet af nogle år foretage nye investeringer, og så var de penge spildt. Hvis hr. Maisted vil læse Morsø Folkeblad – jeg har ikke den præcise dato, men hr. Maisted kan få den bagefter – kan han forvisse sig om, at det er korrekt.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg synes, det var et lidt svagt eksempel. Jeg beklager, at jeg ikke læser Morsø Folke-blad. Men jeg skal da gerne læse artiklen, når hr. Leif Hermann præsenterer den for mig.

Det, jeg sagde, at påstanden om, at det kan betale sig at forurene, ikke er korrekt, skyldes selvfølgelig, at der er ingen, der foru-rener med vilje. Det er det offentlige tilsyn, der er årsag til, at noget sådant kan betale sig.

Ud over det eksempel fra Morsø Folke-blad kunne jeg altså ikke rigtig få noget, jeg kan arbejde videre med.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Først vil jeg gerne takke miljøministeren for et konstruktivt oplæg til den debat, vi nu er i gang med. Det er af uvurderlig betyd-ning for Danmarks miljø, at vi har en mini-ster på området, der søger samarbejde og dialog og ikke konfrontation. Det var det konservative folkeparti og socialdemokratiet, der sammen gennemførte den første miljøbe-skyttelseslov her i landet. Det samarbejde fortryder vi ikke. Nej, vi ønsker at fastholde det brede samarbejde i dansk miljøpolitik, så vidt det er muligt.

En forurening ét sted bliver før eller sene-re alles problem. Derfor må alle være op-mærksom på de mulige forureningsfarer. Her er vi ved hovedmidlet i den konservative holdning til et godt miljø, nemlig tillid til alles ansvar. Derudover har vi brug for op-lysning og atter oplysning. Oplysning kan være med til at ændre gamle vaner og hold-ninger. Den, der til bunds har forstået det miljøbevidste budskab, vil ofte ikke medvirke til at forurene i hjem, på arbejdsplads og i naturen. Oplysning er måske i sidste ende en bedre sikring end lovgivning og hårde straf-fe. Oplysning er hovedmidlet, for den appel-lerer til den personlige ansvarlighed.

Alene er oplysning naturligvis ikke til-strækkelig. Den må suppleres med en række forbud og påbud i form af love. Denne lov-givning skal baseres på den sikrest mulige viden. For at fremskaffe denne, også til brug i folkeoplysningen, er en massiv forsknings-indsats nødvendig. Det slettest tænkelige, vi kan gøre med miljøet, er at ideologisere miljødebatten. Vore beslutninger må hvile på

[Ahlmann-Ohlens]

en rimelig sikker viden, og vi er derfor positive over for det store element af forskning, der er i såvel NPO-beslutningsforslaget som i ernæringspolitikken.

Et af de afgørende midler i forsøget på at lave en fremadrettet miljøpolitik er anvendelsen af ny teknologi. Teknologi kan i endnu højere grad end andre midler sikre den vækst, vi ikke kan være foruden. Den kan give sit væsentlige bidrag til at skabe økonomi i genbrugs- og recirkulationsordninger, og teknologi kan gøre, at vi udnytter råstofferne bedre. Endvidere forventer vi os meget af denne teknologi på energibesparelsesområdet og af dens evne til at finde nye energiformer og produkter, der kan tilfredsstille vore forskellige behov for et bedre miljø. Det skal bemærkes, at uden ny teknologi ville de to afgørende elementer, forskning og information, være ilde stedt.

Når vi taler om oplysning – og i endnu højere grad, når vi taler om lovgivning, forskning og ny teknologi – er internationalt samarbejde aldeles afgørende.

At skabe en god samfundsplanlægning er også et område, vi bruger meget tid på i miljøudvalget. Det kan være svært at planlægge sin sundhed. Det er mere selvfølgelig at planlægge en kur, når skaden er sket. Dette præger vores holdning til planlægningen: vi er positive, men selvfølgelig forsigtige. Planlægningen må ikke udarte til planøkonomi à la Østeuropas. TV-Avisen i mandags viste miljøbilleder fra DDR, der med skræmmende tydelighed minder om, at hvis man er miljøbevidst i den slags lande, er man nærmest samfundsnedbrydende. Miljømæssigt har disse planøkonomier forårsaget omfattende miljøskader, også i det pågældende områdes nabolande. Planlægningen skal ikke være styrende, en spændetrøje, men en hjælpende hånd, der kan forebygge skader på miljøet.

På de specielle områder kan jeg af de mange initiativer, vi i det konservative folkeparti agter at tage, nævne, at vi i forbindelse med oplysningsarbejdet vil forsøge at bringe selve oplysningen ind som et miljøelement i den kommende lovgivning. Vi finder, at en miljølov som al anden lovgivning skal overholdes. Der synes desværre at være problemer med det flere steder, men den megen offentlige debat, bl.a. her, og den stramning af loven, ministeren omtalte i sit indlæg, får

forhåbentlig den effekt, at tilsynsmyndighederne lever op til deres ansvar, og at potentielle forurenere gør det samme. Skulle det ikke hjælpe i løbet af kortere tid, så er den konservative folketingsgruppe ikke fremmed for en skærpelse af bøderne for miljølovsovertrædelser.

I det internationale samarbejde vil vi prioritere samarbejdet i EF højt. Vi håber, at forhandlingerne om traktatændringer fører til, at der kommer afsnit om miljø, herunder arbejdsmiljø, forskning, ny teknologi og energi, ind i traktaten. I disse miljøspørgsmål er det vor politik, at miljøbestemmelserne skal være minimumskrav.

Det internationale samarbejde, som det forløb i FN's økonomiske kommission for Europa, satte smuk frugt i år. I juli underskrev 21 stater aftalen om mindskelse af luftforureningen i Europa, heriblandt mange af Østlandene. De nordiske lande og Vesttyskland lovede mere, men desværre lovede England mindre, og Polen ville ikke underskrive.

Det er, jævnfør det, jeg sagde tidligere, vigtigt, at Østlandene er kommet med i miljøbeskyttelsesarbejdet. Det er sket noget sent, og prisen for dette er som sagt omfattende miljøskader og en miljøgæld, der for nogle af samfundenes vedkommende belaster dem mere end de pågældende regimers øvrige gældsposter.

På luftforureningsområdet er der endnu et hængeparti, vi gerne ser færdigspillet snarest. Det er forureningen fra biler. For ikke at komplicere disse i forvejen vanskelige forhandlinger skal jeg nøjes med at henvise til det konservative folkepartis landsråds ønske om snarest at få indført blyfri benzin. En nedsættelse af forureningen fra biler har høj prioritet, men vi vil så langt foretrække, at det sker igennem internationale aftaler.

På havforureningsområdet vil vi anbefale, at kræfterne koncentrerer om arbejdet med de konventioner, der dækker vore egne have. Navnlig er det vigtigt, at Marpolkonventionen bliver endeligt ratificeret. De seneste fire måneder har vi, navnlig via Europæisk Demokratisk Union, gjort en indsats for, at Anneks 4 bliver ratificeret af endnu nogle lande, så konventionen kan træde i kraft snarest. Hvad kommer det Danmark ved? Jo, danskerne og dansk turisterhverv er i høj grad generet af og irriteret over det helt

[Ahlmann-Ohlson]

unødvendige svineri, der stammer fra bl.a. køkkenaffald fra skibe.

På miljøeksportområdet er der gjort en stor indsats af vores industri og det offentlige, bl.a. i form af systemeksport. Det er milliarder, der i dag eksporteres for i udstyr og i konsulentbistand. Denne indsats ønsker vi forstærket, og vi ønsker området nøjere analyseret, for det vil være et godt argument i vores eksportfremmearbejde, at landets image også er et miljøimage, miljøbevidsthed.

På støjområdet er der meget at tage fat på. I miljøstyrelsens handlingsplan er der ikke gjort så meget ud af det punkt, men vi vil gerne presse på for at få nogle holdbare løsninger på bl.a. nabostøjproblemerne. Vi får overvældende med henvendelser fra folk om dette problem. At folk ikke kan være i deres eget hjem på grund af støj fra naboer eller genboer, er aldeles uacceptabelt. Disse støjproblemer, som især ældre medborgere oplever, giver os et begreb om, hvad støj er, og det burde være helt selvfølgeligt, at man gør noget væsentligt ved dette problem.

Det er for det konservative folkeparti en selvfølge, at vi vil medvirke positivt til at opfylde de forlig, der er i gang om svovlforurening, dioxin og bekæmpelsen af landbrugets forurening. Et rent miljø er for det konservative folkeparti et seriøst politisk mål.

Sønderby (V):

Det er fire partier, der har stillet dagens forespørgsel om, hvilke oplysninger miljøministeren kan give om regeringens prioriteringer i miljøpolitikken. Det er altså en prioriteringsdebat. Jeg synes nok, at fru Dorte Bennedsen var meget tæt på en finanslovdebat, men jeg er glad ved, at det kun blev tæt på.

Jeg vil gerne sige tak til miljøministeren for redegørelsen. Som debatten har været den sidste tid, er det rart, at vi får muligheder for at fortælle, hvad der gøres, og hvordan det gøres, også i venstre, for vi prioriterer nemlig miljøet meget højt. Men der mangler faktisk oplysninger, der skal flere facts på bordet, mere aktivitet fra vor side for at fortælle folketingsmedlemmerne, men også hele befolkningen, hvad der gøres, hvordan det gøres, og hvorfor det gøres. Det kan denne debat være anledningen til, og det synes jeg er tilfredsstillende.

Den debat, der har været ført, har ligesom den ordførertale, fru Dorte Bennedsen holdt, og som fru Ritt Bjerregaard har været med til at sætte i gang, fået slagside. Man fokuserer nemlig kun på, hvad regeringen har gjort.

Hvordan prioriterer regeringen miljøproblemerne? Det kan selvfølgelig være udmærket for os at gøre status, undersøge, hvad der er sket i denne regerings tid, og hvad der skal ske, og det skal jeg nok vende tilbage til. Miljøministeren har været inde på nogle af punkterne.

Jeg bliver nok nødt til at gøre opmærksom på, at på langt de fleste områder – der kan være en enkelt undtagelse – har folketingets flertal været med til at lave de miljølove, der er lavet, også med venstres stemmer. Uanset om fru Dorte Bennedsen sagde, at venstre er tung at danse med, at venstre er den store, stygge ulv, og hvad der ellers kan siges af pæne ting om venstre, har vi været med til at gennemføre miljølovene. Jeg skal senere vende tilbage til, hvad der bliver gjort ude omkring. Det var vel først i går på den pressekonference, venstre lavede, der blev gjort opmærksom på, hvilke investeringer og driftsudgifter der er ude i kommunerne, hvor mange penge og kræfter der bliver brugt i kommunerne på at klare miljøet.

Jeg tror nok, at den debat, der er startet nu på det sidste, er blevet startet, uden at man egentlig har kendt de faktiske tal for, hvad der sker ude i kommunerne og i erhvervslivet for at løse disse problemer. Jeg vil her gerne gøre opmærksom på, at venstrekommunerne i hvert fald ikke ligger på den lade side. Det har de tal, vores næstformand fremlagde i går, i hvert fald klart vist. Man glemmer også den aktivitet, der foregår ude i amterne. De er i øvrigt på mange områder venstrestyrede.

I april udgav Amtsrådsforeningen en rapport om amternes tilsyn. Heri stilles en række forslag om, hvorledes tilsynet kan gøres bedre inden for den eksisterende lovgivning – jeg gentager: inden for den eksisterende lovgivning. Man opfordrer samtlige amtsråd til i 1986 at udarbejde en redegørelse for miljøtilsynet, og det synes jeg vi herinde skal være taknemlige for at man gør. Amterne bruger på nuværende tidspunkt 60–70 mill. kr. og er indstillet på at skulle helt op i nærheden af 110 mill. kr. til dette tilsyn.

[Sønderby]

Fejlen ved debatten herhjemme er, at man fokuserer på enkelte erhverv og på enkelte sager i stedet for at fokusere på helheden.

Vi behandlede i sidste uge et radikalt forslag om naturgenopretning og landskabspleje m.m., og alle partier i folketinget støttede det forslag. Det eneste, jeg sagde, og som jeg blev lidt kritiseret for, var, at det egentlig var unødvendigt, for vi var i fuld gang med det.

Regeringen har taget en masse initiativer på det område. Der skal ikke herske tvivl om, at vi fra venstres side vil være med til at gøre en aktiv indsats på dette område. Jeg kunne nævne en stribe af punkter fra venstres kommunale valgprogrammer, vel at mærke valgprogrammer, der blev lavet, inden denne debat startede. Inden fru Ritt Bjerregaard kom med sine udtalelser, og inden vi havde denne forespørgsel, blev vores programmer lavet ude omkring.

Jeg kunne tage nogle enkelte punkter i dem, også fra sønderjyske amter, fra sønderjyske kommuner. Jeg har også mit bagland i orden, så der er sådan set ikke nogen slinger i valsen. Der står bl.a.:

»Venstre vil fortsat gå foran for at sikre miljøet og bevare de naturmæssige værdier. De respektive områder skal bruges, men ikke misbruges, ligesom vi vil værne vore særprægede landskaber med den fornødne hensyntagen til den lokale befolkning.«

Et andet sted skriver man:

»Det må være helt klart, at det må ikke kunne betale sig at forurene.«

Og der står i et andet program:

»Omkostningerne ved et bedre miljø skal principielt afholdes af den, der forurener. Tilskudsordninger kan være nødvendige, hvis miljøkravene virker stærkt konkurrenceforvridende.«

Her tænker vi på EF og andre. Jeg kunne i øvrigt læse op længe af det, men så får jeg ikke mulighed for at få det andet sagt, som jeg gerne vil. Der står til sidst:

»Tilsynet med forureningsbekæmpelse bør fortsat være en lokal funktion. Til gengæld må vi forlange, at amt og kommuner lever op til denne tilsynsforpligtelse.«

Det er baggrunden for vores valgprogrammer, og så kan fru Dorte Bennedsen jo tage meget let på, at venstre skulle være så vanskelig at danse med, for der er fodslag både i folketingsgruppen og ude omkring mellem vores folk. Når kommunalvalget er overstået

og der kommer flere venstrefolk ind og får indflydelse på miljøet, klarer vi nok de problemer.

Det viser altså bedre end en hel masse tal, hvor højt vi prioriterer det, og det er jeg tilfreds med.

Vi kan beklage, at vi måske for sent har fået en målrettet planlægning på hele miljøområdet. Jeg skal ikke komme ind på, hvem der har været skyld i det, om det er venstre, der dengang var skyld i det, eller det var daværende socialdemokratiske regeringer, der ikke rigtig fik lavet denne målrettede planlægning. I hvert fald er kendsgerningerne, at jo før vi får taget fat på disse problemer, jo bedre er det, og det er altså det, denne regering har ført videre, og regeringen har i øvrigt været enig med miljøministeren om den linje. Vi har selvfølgelig diskussioner, det har enhver regering, men vi har været enige om de udspil, der er kommet, og det synes jeg sådan set burde berolige socialdemokratiet.

Miljøministeren har i sin redegørelse redegjort for en masse af de initiativer, der er taget. Jeg skal ikke remse dem op, kun sige, at naturfredningsloven er blevet skærpet, vådområder, heder og strandenge er sikret, og den redegørelse, miljøministeren forbereder på marginaljordsområdet, vil videreføre dette. Jeg er slet ikke i tvivl om, at dette vil ske. De meget forkætrede landmænd, som nogle har skældt ud, er meget positive over for dette.

De samme partier, havde jeg nær sagt, med enkelte undtagelser, nogle af de partier, der har stillet forespørgslen, er meget skeptiske over for EF. EF er meget positiv og meget aktiv i debatten om marginaljorderne, og det synes jeg egentlig er rart, for miljøproblemerne løses ikke ved, at et enkelt land laver regler. Det løses på bredere plan, det løses i Nordisk Råd, i EF, og det kunne være rart, hvis man også kunne løse det med de østeuropæiske lande, men der er altså nogle problemer dér, det kniber med løsningen af.

Vi er altså tilfredse med de tiltag, regeringen har gjort for at sikre miljøet, men mener, at det skal ske i nært samarbejde med vore nabolande. Så er jeg ovre i den forsøringsdebat, vi havde for et års tid siden, og da vedtog vi jo, at vi skulle lave meget stærke indgreb over for forsuringen, men det kan vi jo heller ikke klare alene, hvis ikke vi får de andre lande med. Med det, vi har vedtaget,

[Sønderby]

regner vi med, at det bliver en halvering på 10 år.

Vandløbsloven fik vi også klaret i god forståelse, også med lodsejerne, med sportsfiskerne og andre. Det synes jeg også vi skal være tilfredse med.

Forslaget om NPO-handlingsplanen vil nu snart blive efterfulgt af nogle bekendtgørelser. Den vedtog folketetinget også. Organisationerne var med i forhandlingerne og har accepteret det.

Jeg vil godt sige til sidst, når man snakker om de lokale initiativer, der tages, at det kunne være, at nogle af de nye medlemmer i miljøudvalget skulle tage en tur til Sønderjylland og blive lige så begejstrede for det initiativ, som er taget i Rødding kommune, som fru Margrete Auken blev, hvor en venstrekommune, endda med et rent venstreflertal, sammen med landbruget gennemførte nogle miljøtiltag, som har dannet baggrund for alt det, der sker vedrørende NPO-handlingsplanen, og den positivitet, der er ude i organisationerne og ude i kommunerne. Kommunernes Landsforening lavede en bekendtgørelse sammen med landbruget og fik de ting på plads.

Jeg synes nok, at miljøet har det vældig godt i Danmark. Vi bruger samlet 3, måske 4 mia kr., når vi tager erhvervslivet, landbruget og kommunerne, amterne og staten, til at forbedre miljøet, og jeg tror egentlig, at et meget bredt flertal i folketetinget i fremtiden også vil have mulighed for at løse disse problemer.

Jeg ville være betænkelig ved, at enkelte prøver at tage patent på det og siger: vi er bedre til det end I andre. Jeg tror, at man skulle gøre ligesom i organisationerne og sige: skulle vi ikke løse det i samarbejde? Vi havde en konference om miljøproblemer, hvor vi sagde: konflikt eller samarbejde? Der sad David Rehling fra Danmarks Naturfredningsforening, landbruget og Jens Kampmann fra miljøstyrelsen. Alle sagde, at det løses bedst ved samarbejde.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Sønderby var inde på de tal, venstre offentliggjorde i går om miljøindsatsen i kommunerne. Jeg må indrømme, at hvis jeg

var venstre, ville jeg nok ikke prale helt så meget af de tal, som venstre har gjort hidtil.

Sagen er, at disse miljotal er procenttal af driftsbudgettet, og når man sparer ekstremt på ungdomsarbejdsløshedsbudgetterne, på socialbudgetterne, på kulturbudgetterne osv. osv., kommer selv nogle små miljøudgifter til at syne mere i procenter.

Det, disse tal altså fortæller os noget om, er, at de pågældende venstrekommuner generelt giver deres borgere en dårligere service, og det kan man jo godt prale af. Jeg tror nok, at vi andre ville rødme, hvis det var os, det overgik.

Hr. Sønderby sagde også, at han var enig i de initiativer, der er kommet fra regeringen, og derfor havde jeg været lidt uretfærdig ved ham. Ja men det er da helt korrekt, at en gang imellem bliver hesten ikke alene trukket til truet, den drikker også af det, og ind imellem drikker venstre frivilligt af truet. Jeg vil da godt minde om alle de sager, regeringen ikke er kommet med initiativer til. Hvis jeg ikke husker helt fejl, var der en nitratsag i sommer. Jeg mener også, at venstres landbrugsminister udtalte sig i den sag.

Jeg må erkende, at det er sådan nogle fænomener og oplevelser, der gør, at vi er lidt usikre på venstres store og voldsomme engagement i de alvorligste af vores miljøproblemer.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Hr. Sønderby mindede mig om, hvor nøjsom man i grunden kan blive i spørgsmålet om kommunernes miljøtilsyn, især hvor det gælder landbruget.

For de mennesker, der ikke er klar over, hvad det drejer sig om, skal vi lige slå fast, at Røddingprojektet drejer sig om en kommune, der prøver at overholde loven, og det er rigtigt, det blev vi meget bevægede over.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

De tal, som blev fremlagt på venstres pressekonference i går, har fru Dorte Bennedsen på ingen måde modsagt. Fru Dorte Bennedsen siger, at det er nogle andre ting, der indgår i det, osv. De tal, jeg har fået fra Kommunernes Landsforening, passer meget godt

[Sønderby]

med, at ude i venstres kommuner er man opmærksom på de ting, man har taget fat på de ting, og man prioriterer miljøet meget højt.

Jeg kan med det samme svare fru Margrete Auken, der siger, at det, der er sket i Rødning, kun er, at man har overholdt loven. Ja men man fik tingene på plads i Rødning ved at snakke om det. Ja men vi opfylder da alle loven.

Fru Margrete Auken var meget imponeret over den måde, man gjorde det på, og det, jeg sagde, var, at det var imponerende, at man ikke ved at lave konfrontationer, men ved at sætte sig ned og snakke om problemerne for mange år siden tog fat på nogle ting, som måske er blevet startet senere andre steder.

Jeg vil stadig væk fremhæve, at vi skal prøve at klare det til fordel for miljøet, men i samarbejde. Man kan ikke bare, som det blev sagt i Rødning, sende en miljøkonsulent ud og sige: se så at få de ting på plads! Det, man gjorde i Rødning, var, at man tog en snak om det, og så kunne alle egentlig forstå det.

Det kan da godt være, at venstre for nogle år siden har sagt noget, og det kan da godt være, at fru Margrete Auken kan finde nogle udtalelser af mig, da jeg kom i folketinget, men jeg erkender da også, at miljøet trænger til, at vi tager fat og løser de problemer. Jeg synes tværtimod, at fru Margrete Auken skulle glæde sig over det, hvis jeg er blevet mere modtagelig for argumenter.

Fru Dorte Bennedsen siger, at venstre er blevet trukket til trug. Nu ved jeg ikke, om fru Dorte Bennedsen nogen sinde har set et trug, men vi andre har da set et. Der kan være nogle ting, der er fristende i et trug, og det er også fristende for os at gå til trug og være med til at løse nogle af de miljøproblemer, som alle presser på for at få løst. Det vil vi også være med til. Det synes jeg ikke at man skal bebrejde os at vi har gjort. Tværtimod skulle man rose os og lade være med at skose os for, at vi var med til at løse nitratproblemet, og det var såmænd blevet løst, uanset om man havde fået denne forespørgsel eller ej, for man var klar over problemet.

Man fokuserer på nogle forkerte ting; det er det, landbrugsministeren har sagt. Man fokuserer på kunstgødning i stedet for på

naturgødning. Landbrugsministeren erkendte problemerne, nu skal han nok forsvare sig selv, men problemerne er erkendt, og vi vil i gang med at løse dem.

Leif Hermann (SF):

Sådan som debatten er forløbet indtil nu, er det i grunden meget lidt, man ikke kan skrive under på. Det, miljøministeren kom frem med, var noget, man dårligt kan være bekendt at gå imod.

Hr. Sønderbys, synes jeg, betagende oplæsning af venstres forskellige programmer kan man heller ikke være bekendt at gå imod. Vi vil vel alle have grønne skove, rene vandløb, sund mad; vi kan fortsætte i al evighed. Disse selvbekræftende sentenser spiller ikke så forfærdelig stor en rolle i miljøpolitikken, bortset fra at det måske kan udgøre et eller andet rimeligt propaganda-grundlag.

Det afgørende må være: hvad er det for en politisk prioritering? Hvad er det for nogle markeringer? Hvad er det for en offervilje, man lægger bag alle de kønne ord? Det afgørende må være – for at bruge et christiansborgsk udtryk: hvordan ser den konkrete udmøntning ud? Det har vi ikke fået så forfærdelig meget at vide om. Vi har ikke fået så forfærdelig meget at vide af miljøministeren om, hvad det er for nogle grundlæggende principper, der styrer regeringens miljøpolitik. Det er muligt, at vi kan komme ind på det senere i dag.

Der er mange enkeltbemærkninger i det, miljøministeren sagde, som jeg kunne have lyst til at kommentere, men så får jeg næppe sagt alle de geniale ting, som jeg har skrevet ned at jeg skal sige på socialistisk folkepartis vegne. Jeg håber derfor, der bliver en anden omgang, hvor vi kan komme med nogle bemærkninger til miljøministeren.

Debatten her er den første økonomi- og miljødebat, vi har i dag. Vi har også en anden debat, nemlig den, der drejer sig om afvejningsprincippet i miljøbeskyttelsesloven, den debat, der kommer til at dreje sig om, hvordan problemparret økonomi og miljø konkret har fungeret i miljøbeskyttelseslovgivningen, og hvordan nogle af os forestiller os at det i det mindste kan synliggøres.

Det, vi indledningsvis kan fastslå, er, at miljøpolitikken altid, som i øvrigt alle andre

[Leif Hermann]

politikområder, har været båret dels af hensynet til det politiske mål, hvis det overhovedet har været til at få øje på, dels, og måske navnlig, af hensynet til de forhåndenværende økonomiske midler i den statslige og den kommunale sektor.

Hvor meget har kommuner og amtskommuner mon sparet ved et lemføldigt og mangelfuldt miljøtilsyn, når man i dag skal til at restaurere dette miljøtilsyn ved ansættelse af knap 500 personer i de kommunale og amtskommunale tekniske forvaltninger? Hvor meget har landbruget i grunden tjent ind ved kunstgødningforbrug, hvis effekt ikke blot har kunnet aflæses på kornoverskuddet i EF, men også i de kostbare foranstaltninger, mange kommuner nu må gribe til for at skaffe indbyggerne rent vand? Ja, jeg tør slet ikke tænke på de omkostninger, der er forbundet med de ødelagte vandløb og kystfarvande.

Sådan kan man spørge: hvor meget spares i det lange løb ved de nedskæringer, der foretages på miljøministeriets finanslovkonti? Der spares på genbrug, selv om miljøministeren i øvrigt har haft den frimodighed at fremhæve genbrug som noget af det væsentlige i sine bemærkninger. Men sparer man på genbrug, får man nogle formelle vanskeligheder, fordi folketinget faktisk har vedtaget en dagsorden den 23. april 1985, hvor genbrugsområdet nævnes som et væsentligt område, der skal opprioriteres.

Spares der noget ved at skære ned på indgrebsmulighederne over for kemikalielossepladserne, ja, så sinker vi bare oprydningen efter en af de fortidige synder, som vi har så mange af på miljøområdet. Jeg har bare nævnt disse markante eksempler, også fordi vi kan finde dem på finanslovsforslaget og i ændringsforslagene.

Hvad sparer man i grunden ved at spare på opkøb efter lov nr. 230? Er det ikke sådan, at det – med den marginaljordsdiskussion, vi står over for, og som bliver et af de helt centrale spørgsmål i 1980'erne og i 1990'erne – netop ikke lige præcis er på arealopkøbene, man skal gå hen og spare? Medmindre tanken da er at lade marginaljordsproblematikken udvikle sig efter de almindelige markedsøkonomiske love, og så er vi miljømæssigt set lige vidt.

Sådan kan vi fortsætte, og vi må konstatere, sådan som miljøministeren også udtalte

det efter et samråd, at det, der står tilbage, er en uhyggeligt snæver margen for nye initiativer på miljøområdet. Konsekvensen heraf er en fastlåsning for nytænkning, en fastlåsning for medvirken eller et signal, kunne man godt sige, til såvel centrale som lokale og regionale miljømyndigheder om at forstå, at miljøbeskyttelsen i regeringens øjne måske ikke er så væsentlig en sag, at den ikke skal gå ind i den almindelige sparemani.

Med andre ord – statsministerord endda – skal vi finde balancen mellem det, vi opnår, og omkostningerne ved at opnå det. Man kan også godt sige det sådan, at vi skal kunne se eller forudse, hvad det er for noget, vi opnår. Det er en overordentlig primitiv cost-benefit-betragtning, der muligvis passer ind i det optimistiske erhvervslivs kortsigtede investeringer, men bestemt ikke er noget, der passer ind i en brugbar miljøpolitisk problemstilling.

Det, vi skal gøre, er, at vi på en eller anden måde skal gøre os klart, hvad vi forstår ved omkostninger og hvad vi forstår ved fordele i miljøpolitikken. Hvordan bærer man sig ad med at se, hvad vi får for pengene, hvis vi rydder op i kemikemikalielossepladserne? Hvordan gør man regnskabet op og i forhold til hvad, hvis vi sætter ind med en kraftig begrænsning i forbruget af kunstgødning og bekæmpelsesmidler? Hvordan gør man op, hvordan en varieret natur ser ud i forhold til omkostningerne ved at skære ned på forbruget af bekæmpelsesmidler og kunstgødning? Hvilken forrentning af investeringerne kan vi påregne, hvis vi laver systematiske undersøgelser af skovdøden eller i øvrigt vil bruge nogle flere penge til miljøforskning, som det også er blevet nævnt heroppefra, jeg tror, det var af hr. Ahlmann-Ohlsen? Det kan vi ikke umiddelbart gøre op. Vi kan ikke umiddelbart se eller forudse, hvad det er for noget, vi får for pengene.

Sådan kan vi blive ved med at stille spørgsmål. Hvad vindes der i grunden ved at skære personalemæssigt i miljøministeriet, sådan at man måske knap nok har råd til det nødvendige internationale samarbejde? Det ved vi ikke, men vi kan umiddelbart se, hvordan det ser ud på finansloven. Det vil sige, at den ene side, omkostningerne, umiddelbart kan gøres op i nogle almindeligt kendte størrelser, mens den anden side, fordelene, ikke kan det.

[Leif Hermann]

Derfor bliver formuleringen, sådan som statsministeren og miljøministeren har givet den, uinteressant, som jeg sagde, for den miljøpolitiske diskussion. Vi må opstille problemerne på en anden måde for at sikre, at vi ikke i løbet af en generation eller to på ny står med den ophobning af fortidens synder, vi taler så meget om, sådan at vi ikke på ny står i en situation med grundvandsnitrat, tungmetallindhold i fødevarer, kemikalielos-sepladser og ødelagte vandløb og kystfarvande.

Udgangspunktet må være, som miljøministeren i øvrigt også har været inde på det, uden dog at trække det frem i første række, at vi tager fat på forbrugersamfundets resourceforbrug, dets produktionsteknologi og dets affaldsprodukter. Jeg forstår på hr. Ahlmann-Ohlsen, at den filosofi vil det konservative folkeparti godt være med til at diskutere. Det synes jeg er utrolig interessant, og jeg venter mig meget af et konkret udspil fra det konservative folkeparti i denne sammenhæng.

Vi må derfor stille spørgsmålet: i hvilket omfang vil vi være i stand til at påbyde et bestemt genbrugsindhold og et bestemt resourceindhold i produktionen? Vi kender jo princippet for genbrug af papir, asfalt, metal og glas. Hvorfor kan vi ikke udvide det til at omfatte hele emballageområdet? Hvorfor skal plasticpande faktisk kunne smides væk efter brugen og ikke afleveres igen? Hvorfor skal mælk sælges i de ressourcemæssigt set dyre og affaldsmæssigt set besværlige kartoner? Jeg har blot nævnt nogle ganske få af de spørgsmål, som for os er centrale i denne miljømæssige sammenhæng.

Det er imidlertid ikke nok at tage fat på de langsigtede og de perspektivmæssige diskussioner, for sandsynligheden for, at vi alene opnår noget herved, er ringe. Vi må også foretage nogle konkrete indgreb.

Miljøstyrelsen har selv efterlyst en mulighed for ajourføring af miljøgodkendelser; det påpeges endda i handlingsplanen, at det er et problem, at vi har virksomheder, der ikke er miljøgodkendte.

Det er også rigtigt, at en lov, der i sin struktur og i sit væsentligste indhold er mere end 10 år gammel og et barn af det konservative folkeparti, socialdemokratiet og Industrirådet, naturligvis må have en begrænset levetid. Derfor må vi have en generel og en

mere præcis ajourføring af miljøbeskyttelsesloven, sådan at den kommer til at svare til forholdene i dag, og det betyder, at den teknologiske udvikling, vi har set – udviklingen i rensningsteknikker – må give sig markant udslag i loven.

Vi må sikre, at der kommer et intensiveret forskningsarbejde, og det koster penge. Det koster indsættelse af arbejdskraft, og det giver ikke plads for almindelige totalrammebetragtninger og fromme håb om finansiering via regeringens form for indtægtsdækket virksomhed, noget, der jo i betydeligt omfang består af bogholderimæssige omposteringer og helt konkret dyre betænkninger, bl.a. fra miljøstyrelsen.

Den aktuelle politiske udvikling har vist, at der nu tegner sig et nogenlunde fast flertal for en kraftig intensivering og stramning af miljøpolitikken. Det skal ministeren skrive sig bag øret, eller hvor han nu ellers skriver sådan noget, for det er afgørende for succes eller fiasko i miljøpolitikken.

Lone Dybkjær (RV):

Denne forespørgsel drejer sig om prioriteringer inden for miljøområdet. Ministerens svar er en aldeles uprioriteret gennemgang af handlinger og behov for handlinger. Men jeg prioriterer, siger ministeren gang på gang. Kriteriet for prioritering forbliver imidlertid som en hemmelighed mellem ministeren og hans ansatte, og det holder ikke.

Det passer ikke – vil ministeren nok sige – f.eks. fremhæver jeg vigtigheden af de bløde miljøområder, beskyttelse af vore natur- og kulturværdier. Ministeren har også prioriteret de små ø-samfund, f.eks. gennem en ø-støtte-lovgivning. Og endelig har miljøministeren omprioriteret på finansloven, så nye opgaver kan komme til. Det skal jeg senere vende tilbage til, men det har altså ikke noget at gøre med en overordnet prioritering.

Overordnet prioritering handler bl.a. om, hvilke særlige miljøproblemer der presser sig på. Hvilke der er her-og-nu-opgaver, og hvilke der eventuelt kan udskydes. Det handler også om, hvordan man kan forestille sig udviklingen, hvilke nye muligheder teknikken giver, hvilke opgaver der er rent nationale, hvilke opgaver der er rent internationale, osv., og endelig naturligvis også om, hvordan man forestiller sig finansieringen.

[Lone Dybkjær]

Selv om miljøministeriet er ungt, er det trods alt også præget af sin historiske udvikling, og der kan derfor være grund til ligesom at kigge på tingene forfra og så spørge sig selv: hvis vi nu startede i dag og nulstillede alt det, vi har gjort, hvad ville vi så særligt satse på, hvordan ville prioriteringen egentlig så se ud?

Folketinget må med andre ord sikres et grundlag for at vurdere den stedfundne prioritering, og folketinget må have et handlingsprogram for en mere effektiv miljøindsats samt klar besked om, hvordan indsatsen skal finansieres. Dette handlingsprogram må også rumme et overblik over, hvordan amter og kommuner prioriterer, og en vurdering heraf. Kun på den måde kan vi få en mere reel miljødebat. For det er jo ikke smånsker, der er dukket op rundt omkring med hensyn til styrkelse af tilsyn, kontrol, personaleudvidelse osv.

Jeg ved godt, at en sådan prioritering er svær, og at vi ikke har politisk tradition for en sådan debat og for sådanne beslutninger. På den anden side klarer vi ikke opgaverne, hvis ikke vi forsøger. Alternativet bliver, at der enten bliver vigtige uløste opgaver, eller at udgifterne eksploderer. Som et eksempel, kan man sige, på prioritering kan jeg fremhæve Jens Kampmanns kronik i Jyllands-Posten i går, hvori han skriver: »En del af indsatsen er dyr, men det kan blive meget dyrere, hvis vi venter med den.«

At udskyde beslutninger på områder, der bliver endnu dyrere, og at lade udgifterne eksplodere, er lige uønskeligt. Derfor må ministeren hurtigst muligt komme med et konkret udspil, så vi får taget fat på opgaverne i den rigtige rækkefølge.

Inden jeg kommer med nogle overordnede bud på prioritering, vil jeg godt nævne nogle mere generelle problemer i forbindelse med miljøet og debatten omkring dem.

Skal vi opnå en mere tilbunds gående forståelse, må der tages udgangspunkt i, at det er fælles problemer. Vi er alle i samme båd, fordi vi lever vort liv under vilkår, der sammenlagt indebærer, at vi har store miljøproblemer både på det nationale og på det globale plan. Det er vort energiforbrug, vort forbrug af vaskemidler, bilkørsel, krav til billige fødevarer osv., der fører til forurening, nitratforurening, døende søer og have, affaldsproblemer og alle de andre miljøproble-

mer. Vi foretager os stort set ikke noget, uden at det har negative miljøkonsekvenser. Vi kan faktisk ikke engang tillade os at sige, at den, der sover, forurener ikke. Men det bliver først et problem, når vi bor så tæt, som vi gør, og forbruger så meget, som vi gør. Med andre ord: koncentration og mængder er hovedproblemer i forureningsudviklingen.

Men netop fordi vi alle er med, er det også forfalskning af debatten såvel at udråbe et enkelt erhverv til den store forureningsforbryder som på den anden side at fritage samme erhverv fra ansvaret. Vi er mange om ansvaret for forureningen, og det er vigtigt at fastholde dette og tage konsekvensen af det.

Kun at tage fat på løsningen af forureningen fra landbruget og industrien og så lade den private husholdning ude af betragtning vil ikke være rigtigt. Jeg siger ikke hermed, at vi alle har samme ansvar og alle har samme indflydelse; det ville også være forfalskning. Men vi er med alle sammen under en eller anden form.

Med fare for at blive angrebet for en helt forkert opfattelse af problemerne vil jeg derfor gerne prøve at sige lidt om, hvad jeg mener er vigtige prioriteringer.

Jeg tror faktisk, at et helt overordnet miljøproblem internationalt set er vores forbrug af energi, dvs. den varmekappe, vi kan risikere at få lagt uden om Jorden, og som kan føre til, at temperaturen stiger. Det vil jeg godt tage med her, for der er en tilbøjelighed til, at man, netop fordi det omfatter to forskellige ministerielle områder, så vurderer det enten ud fra en energimæssig eller ud fra en miljømæssig betragtning og ikke ud fra en samlet betragtning. Hver for sig er det muligt, at f.eks. besparelser og vedvarende energi ikke kan bære, men sammen er det helt sikkert, at de kan.

Blandt de kommende problemer af voldsomme dimensioner er uden tvivl genteknologien. Ministeren er selv inde på det i sin tale, idet han siger, at det, vi udvikler indenfor genteknologien, skal være til gavn for befolkningen og ikke ødelægge miljøet. Det er selvfølgelig så rigtigt, som det er sagt, og det kan man jo sige om så megen generel målsætning. Men jeg tror nok, vi skal et lille skridt ud over det. Genteknologien skal nok vise sig at være revolutionerende, og det skal nok vise sig, at den vil rejse problemer af

[Lone Dybkjær]

uanet omfang. Derfor tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi allerede nu, hvor vi står ved begyndelsen af en udvikling, får taget fat på den problemstilling og får den diskuteret. Der står f.eks. også i den betænkning, der er kommet fra indenrigsministeriet, at der er en række områder inden for miljøministeriets område, hvor genteknologien vil spille ind, og her vil det være ønskeligt, om vi allerede nu kan få en debat i gang.

På det øvrige nationale plan tror jeg at vi kan opdele prioriteringen i bevarelse af naturværdier, forebyggelse og oprydning.

Med hensyn til bevarelse af naturværdier har vi allerede lavet et første udspil.

Når det drejer sig om den forebyggende miljøbekæmpelse, tog vi for nogle år siden fat på industrien. Vi tror, det er nødvendigt at stramme op inden for dette område. Vi vedtog i foråret en handlingsplan på nitratområdet inden for landbruget, men vi mangler f.eks. klart at tage fat på debatten om plantegifte. Jeg tror, at udviklingen også her i øjeblikket går i en gal retning, og det er nødvendigt at vurdere denne udvikling og se, om det faktisk ikke er nu, der er behov for indgreb. Men NPO indeholder jo andet end nitrat, det indeholder faktisk også fosfat, og alene at tage fat på nitratbekæmpelsen er derfor ikke nok. Vi er også nødt til at tage fat på vaskemidlerne og altså gå over til at anvende vaskemidler, som er nedbrydelige i naturen. Men det handler selvfølgelig også om de voksende mængder af husholdningsaffald. Vi kan ikke bare i fremtiden fortsat køre det til forbrændingsanstalter eller lossepladser, og derfor bliver en forstærket indsats for genanvendelse nødvendig.

Endelig er der så oprydningsarbejdet, altså fortidens synder fra før 1970'erne, da vi ubekymret forurenede løs. Disse problemer har vi jo ikke fået løst endnu, og en kortlægning af amter og kommuner på dette felt er på plads, men vi ved faktisk ikke ret meget om alt det skjulte. Hvad er der egentlig gravet ned, som vi ikke ved noget om? Jeg vil derfor bede ministeren om at overveje, om det ikke var en idé at give en slags frit lejdeperiode på linje med den, der findes i våbenloven, således at man får klargjort, hvad der egentlig ligger fra dem, der udmærket godt ved, at de kan have gravet noget ned, der ikke er særlig heldigt, og så til gengæld ikke straffer dem for at komme frem med tingene.

Min prioritering er med andre ord: nedsettelse og omlægning af energiforbruget, gennemdrøftelse af forholdet til genteknologien, nedbringelse af forbruget af pesticider, omlægning af vaskemidler, nedbringelse af husholdningsaffald og total opklaring og løsning af problemerne omkring kemikalieaffaldsdepoter, eventuelt en frit lejde-ordning.

På denne baggrund skal jeg fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, som ikke indeholder det hele, men det, som jeg mener der bør sættes ind på først:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at der er behov for en mere effektiv indsats til forbedring af miljøet og opfordrer derfor miljøministeren til

- straks at forstærke indsatsen på affaldsområdet, herunder genbrug og kemikalieaffaldsdepoter,
- samt senest 1. juni 1986 at fremlægge et prioriteret handlingsprogram på miljøområdet.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Birgith Mogensen (CD):

Centrum-demokraterne har med glæde konstateret den kolossale interesse, der i stigende grad knytter sig til den hjemlige miljødebat. Vi kan ikke helt se bort fra, at også fru Ritt Bjerregaard med sine unægtelig skarpe indlæg har sat yderligere skub i sagen. Men netop fru Ritt Bjerregaards indlæg i den seneste tid kan meget vel tages som udgangspunkt for CDs opfattelse af, hvad der sker i miljødebatten.

Det er ofte en god taktik at sætte en sag så meget på spidsen, at det stikker, måske endda gør lidt ondt; så kommer der som regel et ønske om at fjerne årsagen til smerten. Kniven kan ikke fjernes, vi har den direkte mod struben, og vi må anvende al vor kløgt for at finde en måde at få denne knivspids væk på. Men det sker ikke ved ensidigt at angribe et erhverv eller i alt fald rette angrebene sådan, at de opfattes som ensidige angreb. Styrken ved alle former for angreb ligger i, at de er

[Birgith Mogensen]

velovervejede, målrettede og velgennemførte. Det skal man egentlig ikke være den store strateg for at finde ud af. Langt vigtigere er det, om man har argumentationen i orden.

I mange miljødebatsager er argumenterne i orden. Resultaterne af ødelæggelser ses tydeligt. Men jeg vil give et eksempel, hvor jeg finder det meget vanskeligt at finde en balance imellem argumenter og resultater. Det er debatten omkring den såkaldte skovdød. Her viser det sig, at der i de danske skove kun vanskeligt findes eksempler på, at forurening er den direkte årsag, ja, for den sags skyld den indirekte årsag til træers dårlige tilstand.

For den bilist, der kigger efter skovdød langs vore veje igennem skovene, er det vanskeligt for ikke at sige umuligt at få øje på skovdød, og der kører dog trods alt en del biler daglig langs de nævnte strækninger.

Når det således i en sag, der har været og er meget omtalt, er vanskeligt at finde beviser, især vanskeligt for den menigmand, der gerne igennem bl.a. sine ændrede forbrugsvaner skal være med til at sikre vores miljø, så er det i det hele taget svært for miljødebatten at finde grobund.

Så til angrebet på landbruget. Lad mig se helt bort fra, at angrebet har såret landets mest traditionsrige erhverv, og lad mig også forsøge at se bort fra, at det har såret den store del af landmændene, der føler for deres gård og for deres jord og dyr. Lad mig i stedet for koncentrere mig om, hvad der kan tænkes at være årsagen til miseren.

Især i forbindelse med generationsskiftet i landbruget opstår der behov for konsulentstøtte, og så kommer agronomen, der har lært af tidens krav, og rådgiver den unge landmand. Landbruget er en vanskelig arbejdsplads, og den kræver sin mand og kvinde. At få øget økonomisk gevinst er afhængigt af produktiviteten. Er den ikke høj nok, vil konsulenten råde til øgede investeringer, og straks sidder den unge landmand i lommen på korn- og foderstoffabrikken og sparekassen. Der bruges medicin. Det var i den forbindelse glædeligt i går at erfare, at der er sket noget på dette område, for det drejer sig jo ikke om, hvorvidt der kun tages så og så få procent i kontrollen. Det drejer sig om, hvorvidt forbrugeren føler sig helt og aldeles tryk ved køb. Tingene koster lidt mere, men at bevidstheden hos forbrugeren er i orden,

det vejer tungere og tungere for flere og flere.

Vi kunne let dele forureningsdebatten ind i forskellige områder, men jeg vælger bevidst at konkretisere debatten. Jeg tror, at det fremmer den enkeltes forståelse.

Vi kunne også tale om flyveaske; den kæmpemæssige problematik, der knytter sig til dette affaldsprodukt, er næsten for abstrakt til at kunne forstås, til at kunne forklares. Det synes helt urealistisk at skulle gøre noget ved så store mængder, og alligevel skal vi have løst dette problem. Jeg har vanskeligt ved her og nu at give et bud på en løsning, men vi skal i udvalget gøre, hvad vi kan for at få belyst dette emne.

Det samme gælder problematikken omkring affaldet, og jeg er glad for at høre ministeren tilkendegive, at der vil komme en redegørelse om dette i alle henseender gevaldige problem til foråret.

Som CD sagde forleden i forbindelse med tingets behandling af et beslutningsforslag om naturbeskyttelse og naturgenopretning, der var udtryk for radikale miljøtanker, må vi lige på og hårdt koncentrere debatten om, hvordan vi kontant løser problemerne. Der er talt nok. Der skal handles, men der skal ikke handles bare ved at lægge et antal kroner oven på varen. Der skal findes en balance.

Som nævnt før er forbrugerne mere og mere indstillet på at betale en merpris for at leve bedre, men der er også på dette område grænser, der ikke må overskrides. Lad mig her pege på, at Landsbladet den 8. november 1985 havde en kronik af en gårdejer fra Viborgeggen. Denne mand erkendte fuldt ud sit erhvervs ansvar, og han kom også med løsninger eller med løsningsforslag. Jeg vil gerne have lov til at citere et enkelt afsnit:

»Miljødebatten må vi tage alvorligt, hvad enten vi kan lide den eller ej. Jeg mener ikke, at vi nødvendigvis skal debattere på de andres præmisser. Men vi må erkende problemet og ikke bare melde hus forbi.

Det er vigtigt, vi er i front med løsningsmodeller, der løser problemerne på en mere smidig måde, end når politikere uden respekt for landmanden og hans tilværelse skal til det. Der skal ikke flyttes mange mandater i folketinget, før den røde tornado med fru Bjerregaard i spidsen fejer over landet.«

[Birgith Mogensen]

Så vidt citatet. Og så kommer den unge landmand med en række forslag og tanker, som det vil være værdifuldt at læse.

Lad mig konkludere: CD vil ikke acceptere, at en alt for restriktiv miljøpolitik lukker industrier og arbejdspladser. Men sker der over en årrække en rimelig opretning af forholdene, så er CD med inden for alle former for forureningsdebat.

Økonomien skal være i pagt med de anstrengelser, vi skal gøre os. Derfor kan vi ikke kaste os ud i en engangsløsning over hals og hoved. Vi må prioritere, og her vejer hensyn til alle involverede, altså også dem, der dels ejer, dels arbejder i foretagender, der forurenere, meget tungt.

CD hverken kan eller vil acceptere, at erhverv lægges for had. I morgen er det måske husmødrene, der får et hak, fordi de ikke frasorterer det, der kunne genbruges. »Vi er alle i samme båd,« sagde Helge Kjærulff-Schmidt engang. Lad os stå sammen om en løsning, der tilgodeser alle parter. Lad os ikke her i dag score billige point forud for et valg. Lad os i stedet for skabe en nødvendig vished ude i befolkningen for, at vi vil sætte magt bag de smukke ord om vores natur, vores fødevarer, vores produkter i det hele taget. Selvsagt skal vi leve rent, så rent, det nu engang lader sig gøre. Derfor bør denne debat også have et anstændigt og rent forløb.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg forstod på fru Birgith Mogensen, at hun havde vanskeligt ved at finde eksempler på skovdød. Nu er skovdød jo ikke nogen særlig enkel problemstilling. Der er en lang række faktorer og en lang række iagttagelser, man skal gøre, før man kan tale om skovdød. Problemet er imidlertid, at hvis ikke man foretager systematiske undersøgelser, så kan denne skovdød komme i en gevaldig fart. Fru Birgith Mogensen: i maj 1982 mente ingen – ingen – i delstaten Hessen i Vesttyskland, at der var tale om skovdød. I september 1983 konstaterede man, at kun 37 pct. af rødgranskovene var ubeskadigede. Så stærkt kan det altså gå, hvis man ikke iværksætter systematiske undersøgelser, eller hvis man iværksætter disse systematiske undersøgelser for sent. Det var måske en af de ting, man også godt kunne tage op i forbindelse

med en miljødebat herinde, nemlig at sige: hvordan står det i grunden til med skovsundheden i de danske skove? Skal vi vente, til vi alle direkte kan se, hvor galt det står til, fru Birgith Mogensen?

Anne Grete Holmsgård (VS):

Undskyld, hr. minister, men det var altså lidt for meget af en pæn konfirmationstale, der kom i starten af debatten her i dag. Helt ærligt, det var ikke en af den slags prædikener, hvor man virkelig synes, man burde gå i kirke hver dag. Faktisk så ville jeg, hvis jeg havde siddet i den kirke, have tænkt: det var dog pokkers, jeg ikke blev hjemme og gnaskede i mine rundstykker i stedet for.

O.k., ingen var glemte: Ringkøbing Fjord var der, blot glemte ministeren at nævne farven på Ringkøbing Fjord, som minder stærkt om en vis Limpopoflod, som vi alle sammen har hørt om som børn. O.k., de bløde områder, planlægningen, naturfredningen osv., var der også, blot glemte ministeren vist, hvad han selv sagde for et år siden i denne sal: hvis virksomhed A ønsker at ligge i Nordsjælland, så skal virksomhed A også have lov til det og til at ligge dér, hvor virksomhed A gerne vil ligge. Det var under en berømmelig debat om IBM, og det handlede selvfølgelig ikke om IBM. Det var en fuldstændig fiktiv, en fuldstændig tænkt virksomhed, ministeren talte om. Selvfølgelig var disse ting med, men som sagt på en lidt underdrejet måde.

O.k., jeg ved godt, at det ikke altid er let at hedde hr. Chr. Christensen og være minister i denne regering, fordi han selvfølgelig bliver klemmt, og vi har mange gode eksempler på, at ministeren bliver lidt klemt, lidt meget klemt, nogle gange lidt temmelig meget klemt, f.eks. af landbrugsministeren eller af andre inden for venstres rækker. Men de er såmænd nok ikke de eneste, for så tror jeg ikke, ministeren ville være så klemt, som han er i mange miljøsager.

Men jeg vil give et godt råd: det lønner sig at stikke næsen frem en gang imellem, og det lønner sig at være lidt mere fræk, end ministeren var i denne debat. Og specielt når det er en debat, der handler om prioritering, for så er det jo ikke helt nok at sige, at vi synes, det hele er godt osv., og så alligevel

[Anne Grete Holmsgård]

lave et udspil til et budget, hvor det hele ikke er med.

O.k., jeg vil derfor godt tage lidt fat på, hvad jeg egentlig synes var manglerne ved ministerens indlæg. Da jeg tænkte på manglerne, kom jeg til at tænke på, at miljøstyrelsen jo har lavet en handlingsplan for perioden fra 1985 til 1990, og det synes jeg egentlig er noget af det mere spændende, der er kommet fra miljøstyrelsens side. O.k., det kan selvfølgelig ikke udgøre en handlingsplan for hele miljøområdet, for vi mangler jo fredningsstyrelsen og alle de forskellige andre institutioner inden for miljøområdet. Alligevel vil jeg godt sige nogle ting om den, for jeg synes, at denne handlingsplan for en gangs skyld har taget fat på at sætte nogle spørgsmål ved, om de midler, vi anvender i miljøpolitikken, faktisk også fører til de ønskede mål, og om vi ikke i en række tilfælde skulle tage fat på at ændre vores midler og ændre vores styringsmekanismer, hvis vi virkelig vil hen til de mål, som ministeren også havde med. Det var dette med, at det er forurenere, der skal betale forureningsbæmpelsen, og at det ikke må kunne betale sig at forurene. Og der var vist et par stykker til, hvis jeg ikke tager helt fejl.

Nogle af de ting, der bliver sagt i miljøstyrelsens handlingsplan, vil jeg så godt ride op. Dels siges det ganske klart, at der vil blive brug for øget teknisk viden inden for hele miljøområdet, hvis man skal være i stand til både at vejlede ude i kommuner og amter og være i stand til at komme med ordentlig og gedigen dokumentation for, hvordan forskellige forureningsfaktorer indvirker på hinanden. Bl.a. skriver miljøstyrelsen i handlingsplanen øverst på side 10:

»For at styrke den forebyggende indsats bør styrelsen på længere sigt i større udstrækning end hidtil være i stand til at påvirke og fremskynde anvendelsen af de ud fra en bred vurdering mindst miljømæssigt belastende produktionsteknologier. Dette vil kræve en væsentlig udbygning af styrelsens teknologiske videngrundlag.«

Er ministeren enig i det? Ja, undskyld, jeg holder en pause, medens ministeren konfererer med en af sine fæller. Er ministeren enig i, at der er brug for yderligere teknologisk viden inden for miljøområdet, og hvis ministeren er enig i det, hvor er der så gjort plads til det? Hvor er der gjort plads til, at man

kan opbygge den viden? Hvor er der gjort plads til en yderligere forskningsindsats?

I den forbindelse vil jeg også gerne pege på, at vi på den meget udbytterige tur, som miljøudvalget var på i Holland, faktisk fandt ud af, at Danmark i en række tilfælde stikker snabelen ned i forskningen i andre lande, i dette tilfælde i Holland, fordi vi ikke afsætter tilstrækkelige ressourcer selv til at kunne være med på lige fod. Synes ministeren, det er rimeligt, at vi fortsætter på den måde?

Et andet punkt, styrelsen peger på, er spørgsmålet om styringsinstrumenterne inden for miljøpolitikken. Her peger styrelsen på, at man måske i stigende grad skal anvende gebyrer. Jeg ved godt, at den overvejelse formentlig først og fremmest er kommet ind i handlingsplanen, fordi man er under økonomisk pres og kan forudse, at det er noget, man vil blive ved med at være i temmelig mange år fremover, men jeg er sådan set ligeglad med, om det er det, der er årsagen, eller noget andet. Jeg synes, det er vigtigt at overveje, om man ikke skulle bruge gebyrer i stigende udstrækning. Jeg synes, det er rigtigt, og har talt for det i årevis, men mener ministeren også, det er værd at overveje at begynde at diskutere gebyrer inden for området?

Er ministeren enig i, at man måske, bl.a. i kraft af den teknologiske udvikling, skulle begynde at overveje tidsbegrænsede godkendelser til virksomhederne eller det, man kalder »rullende emissionskrav«, således at man på baggrund af den teknologiske udvikling kan tage en godkendelse op og sige: er den egentlig god nok nu, efter at der er gået 5 år, efter at der er sket en stor teknologisk udvikling?

Styrelsen peger også på spørgsmålet om bevisbyrden i miljøsager og siger noget, jeg egentlig synes er interessant. Det vil jeg også gerne læse op. Der står på side 50 i handlingsplanen:

»Et hovedproblem i miljøstyrelsens arbejde er at få den gældende lovgivning overholdt.

Der kunne i denne forbindelse overvejes et ændret sigte med lovgivningen, således at bevisbyrden i miljøsager i højere grad flyttes over på forurenere, der ville skulle godtgøre, at deres emissioner ikke er skadelige.«

Har ministeren også den slags overvejelser, og hvis han har det, hvorfor kommer de

[Anne Grete Holmsgård]

så ikke med i en debat, hvor vi diskuterer prioriteringer, som jo netop handler om mål og midler inden for dette område? Jeg stiller spørgsmålet, og jeg håber, at ministeren på et eller andet tidspunkt vil svare på det.

Nu er det jo klart, at dette her selvfølgelig også bærer økonomi, og flere af ordførerne har været inde på finanslovudspillet på hele miljøområdet. Jeg var da også noget rystet, da jeg så, at et område, der har en budgetramme på 700 mill. kr., skulle foretage besparelser på over 100 mill. kr. Det er voldsomt. Jeg siger ikke, at der ikke er områder, der måske kunne køres anderledes, og hvor der kunne foretages besparelser eller kunne foretages omrokeringer, men det udspil, der er kommet her, synes jeg i hvert tilfælde der er meget, meget store problemer i, og jeg synes simpelt hen ikke, det er forsvarligt.

Lad mig tage et par enkelte eksempler frem. Det ene er, at vi jo alle sammen ved, at langt de fleste af de godt og vel 100 mill. kr., der skulle skaffes plads til inden for miljøministeriets område, er nogle penge, der skal gå til landbrugsstøtte; det er nemlig de 70 mill. kr. Og det er jo interessant, fordi ministeren faktisk ikke har nogen beslutning i folketinget, der pålægger ham at finde 70 mill. kr. i 1986 til en landbrugsstøtteordning i forbindelse med NPO-handlingsplanen. Den faldt nemlig, da vi diskuterede den i udvalget. Faktisk fik ministeren at vide fra et flertal her i salen under tredje behandling, at der var et flertal, der ønskede en eller anden form for afgift på området, både for at holde forbruget af kunstgødning nede og selvfølgelig for at have nogle penge til de støtteordninger, der er nødvendige, i hvert tilfælde for de mindre landbrug.

Til gengæld har ministeren altså nedprioriteret genbrug så alvorligt, at der ryger 13,5 mill. kr. i det forslag, der er fremsat, til trods for at folketinget – og det er hele folketinget undtagen fremskridtspartiet – i april måned vedtog en handlingsplan, som indebar en væsentlig reduktion af affaldsmængden både fra industri og husholdning, og den vil selvfølgelig kræve nogle penge, i hvert tilfælde i en opstart. Så er det meget godt, at ministeren selv mener, at han kan udskyde den handlingsplan til engang i april måned. Det mener jeg ikke ministeren kan. Der ligger faktisk en folketingsvedtagelse om, at den skal foreligge den 1. november 1985, og en

sådan folketingsbeslutning kan altså ikke bare omgøres ved, at ministeren skriver et pænt lille brev den 6. november 1985 til folketingets miljøudvalg og formentlig også taler under hånden med en hel række af partierne, undtagen dem, der kommer fra venstre-fløjen.

Et andet eksempel er, at ministeren selv i sit oplæg om prioritering sagde, at nu skal vi endelig ikke glemme de bløde områder. Jeg må gå ud fra, at naturbeskyttelse og fredning er et blødt område. Men hvordan vil ministeren prioritere det, når han samtidig hugger 14 mill. kr. fra området i finanslovudspillet? Jeg kunne godt give ministeren et forslag, der gik ud på, at vi simpelt hen lovgav på disse områder, så vi ikke behøvede udbetale så store erstatningsbeløb. Men er det det, ministeren vil? Er det det, han overvejer at gøre, eller hvordan vil han ellers sikre det bløde område samtidig med, at han tager 14 mill. kr. ud af budgettet, medmindre ministeren da har et eller andet ændringsforslag i lommen, som han nu præsenterer her i dag?

Og endelig: hvor er forskningen overhovedet henne i det budget?

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.43

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Steffensen (KrF):

Også jeg vil gerne først takke miljøministeren for besvarelsen af denne forespørgsel. Jeg er enig med ministeren i, at det er vigtigt, at vi får disse problemer drøftet. Jeg er også enig i, at en aktiv og fremadrettet konstruktiv miljøpolitik er en forpligtelse, det påhviler folketingets partier at få afstukket rammerne for. Jeg mener også, man kan sige, at det er den linje, vi i de senere år gerne har villet følge, og som er blevet fulgt. Jeg mener endvidere, man kan sige, at kommuner og amter i stadig højere grad lever op til den klare melding, som er kommet fra folketingets partier i de senere år.

[Steffensen]

Det er rigtigt, som det er nævnt før i dag, at indsatsen både i kommuner og amter er blevet intensiveret. Til det er der at sige, at det også var strengt nødvendigt. En enkelt ordfører har talt om, at kommuner og amter gør store indsatser, og det skal der ikke sættes spørgsmålstegn ved.

Selvfølgelig gør de det, og selvfølgelig skal de gøre det, for det er landets love, vi her beder om at få efterlevet

Der er altså grund til at glæde sig over, at det i stor udstrækning også er sket, og der er grund til at glæde sig over den bevidsthed, der er opstået ude over vort land, når det gælder miljøproblemerne og deres løsning.

Der er måske navnlig grund til at glæde sig over, at det er sket, fordi det samtidig er sket i bred forståelse med de lokalpolitiske instanser og – måske nok så meget – fordi de love og tiltag, vi har vedtaget her i folketinget, næsten alle har haft et meget bredt politisk spektrum bag sig, hvilket betyder, at det er blevet til, man kan sige et folkekrav, at politikere på alle planer prøver på at leve op til intentionerne bag de mange forslag og initiativer, folketinget har taget de seneste år.

Det er i det hele taget et ret nyt område, idet miljøloven jo kun har været gældende i 10-12 år, og derfor kan man sige, at det først er i de seneste år, der er sket noget, og jeg vil nok også sige, at det er den nuværende regering, der har sat særdeles meget skub i de forslag, der er blevet fremsat og vedtaget.

Så har der været tale om – og det er også rigtigt – at oplysning er en meget nødvendig ting. Jeg synes også, der er grund til at gøre opmærksom på de mange pjecer, småbøger og hæfter, som er udsendt fra miljøministeriet til amter og kommuner om de forskellige områder inden for hele miljøproblematikken. Det er vigtigt, at vi også får disse oplysninger ud i skolerne, således at vore børn og unge allerede fra de tidligste barne- og ungdomsår bliver gjort opmærksom på, at det er problemer, som skal løses, og som de vil få ansvar for bliver løst fremover i den ånd, som ligger bag forslagernes vedtagelse her i folketinget.

Men denne oplysning kan ikke gøre det alene, og derfor skal der selvfølgelig også tages initiativer fra centralt hold, og her vil jeg også gerne nævne det andet område, nemlig miljøansvaret. Jeg synes nok, man kan sige, at det er noget, det har knebet med at leve op til ude omkring, og det er måske

på en måde forståeligt, for når man ser på, hvordan domstolene før i tiden – og man kan gå bare nogle ganske få år tilbage – behandlede miljøsager, så må man nok sige, at der må ske en helt nødvendig ændring også af domstolenes praksis, hvis de skal leve op til den intention, der ligger bag lovgivernes initiativer.

Det er sagt også af ministeren, at det er forurenere, der må betale, og den problematik er vi vel stort set enige i, men at det ikke på nogen måde må kunne betale sig at overtræde miljølovene, så man får økonomisk gevinst deraf, er noget, vi også må være meget opmærksom på fremover. Jeg mener altså også, man kan konstatere, at der er sket en betydelig bedring i den henseende, idet en række af de seneste domstolsafgørelser af miljøsager viser, at vort retsvæsen er blevet klar over, at befolkningen ikke bare har et ønske om, men også et krav på, at miljølovene overholdes.

Et andet vigtigt og stort område er luftforureningen. Her tog vi også forrige år i tinget et vigtigt og godt initiativ. Her er det glædeligt, at det brede politiske spektrum var bag tiltaget med de krav, vi stillede til røgrænsningen, således at luften ikke bliver forurenset mere end strengt nødvendigt. Her har vi allerede taget vigtige beslutninger på området, og det må vi selvfølgelig fortsat være med til at få fulgt op. Men ministeren har også prøvet på at skabe kontakter til vore EF-partnere, til andre europæiske stater, som også har et betydeligt ansvar for forureningen, både på det lidt mere private og det lidt mere officielle område, og det er vigtigt, for klart er det jo, at ikke mindst luftforureningsproblematikken har med det internationale område at gøre, hvis vi skal gøre noget effektivt ved det.

Men kristeligt folkeparti deler ikke den opfattelse, at når de andre ikke gør så meget, så hjælper det ikke noget, at vi gør noget. Vi har den opfattelse, at vi i hvert fald bør leve op til de krav, vi mener er rigtige i vort samfund, og kun det kan være den rigtige baggrund for, at vi kan stille rimelige og, skal vi sige nødvendige krav til vore partnere i EF-sammenhængen.

Jeg mener, det er rigtigt, at vi i EF har mulighed for at påvirke vore medlemslande derved, at vi i Danmark prøver på at have en konstruktiv holdning på en lang række om-

[Steffensen]

råder. Det ønsker vi i kristeligt folkeparti at vi fortsat lever op til og gør, hvad vi kan for at intensivere.

Et andet særdeles vigtigt område er selve jorden, og dér kan vi også blive ved vore hjemlige problemer. I sidste samling vedtog vi beslutningsforslaget om vores NPO-plan, og vi ved alle, at det også her lykkedes at få en stor bredde i tilslutningen til de initiativer, der skulle tages. Jeg vil her minde om, hvor nødvendigt og rigtigt det var, at vi også fik landbrugets organisationer med på dette, og nu har vi så finansieringen af denne plan lige foran os. I løbet af ganske få dage kommer denne finansieringsplan til reel behandling her i Folketinget, og det er en yderligere opfølgning af disse ting.

Vi kunne fortsætte, også når det gælder ferskvandsområdet og vandløbene, men jeg vil blot sige, at det er meget vigtigt, at vi i dag har haft en generel debat om, hvordan vi skal tackle alle disse mange problemer både nu og fremover. Det er glædeligt at kunne konstatere indtil nu gennem de mange, der har udtrykt sig positivt om nødvendigheden af en konstruktiv og aktiv miljøpolitik, at der ingen forskel er i partiernes holdning til dette. Der kan være forskel på, hvordan vi får den udmøntet, og det må vi så prøve på at få afbalanceret med hverandre.

Regeringspartierne er enige i, at det af det radikale venstre fremsatte dagsordensforslag gør opmærksom på en række problemer, som må løses i forbindelse med vedtagelsen af finanslovsforslaget, og jeg kan derfor sige, at alle regeringspartierne kan støtte dette dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg forstod, at hr. Steffensens begejstring for den skærpede retspraksis var bygget på et noget, synes jeg, uklart grundlag. Kunne hr. Steffensen ikke komme herop og fortælle os, hvad han bygger det på? Jeg vil også gerne have flere eksempler end vestre landsrets skærpelse af dommen over KFK til bødestørrelsen 100.000 kr. Jeg vil også godt have andre eksempler end det forhold, at Cheminova fik 40.000 kr. i bøde for dimethonatforureningen. Man kan godt sige, at det da er en skærpelse, der har fundet sted; i betragtning af, at politimesteren knap nok gad efterfor-

ske Cheminovasagen, er det dog noget, at der kommer en bøde på 40.000 kr. Men har hr. Steffensen andet at basere det dér på? Hvordan ser det f.eks. ud med miljøankennævnets praksis med hensyn til skærpelse i håndhævelsessagerne? Det kunne være interessant at vide.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Ja, jeg er enig med hr. Leif Hermann i, at både KFK-sagen og Cheminovasagen i det mindste er beskedne skridt i den rigtige retning. Det er ikke nok – det er jeg helt enig i – men når jeg nævnte det, skyldes det, at jeg i forbindelse med mit hverv i overfredningsnævnet har drøftet problematikken med nogle højesteretsdommere, og det er ud fra den betragtning, at jeg gjorde mine bemærkninger om, at jeg også tror, domspraksis vil ændre sig ret snart. Jeg har forstået på visse af disse højesteretsdommere, som vi har drøftet problemet med, at de er helt enige i, at her må ske en ændring, og at den snart sker.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne takke hr. Steffensen for oplysningen. Nu befinder vi os ikke alle sammen i så fint selskab, som hr. Steffensen gør det med højesteret, men jeg synes, det er meget tiltalende. Nu venter vi også på, dels at der kommer en retspraksis, der er brugbar på dette område, dels at den på et eller andet tidspunkt havner hos højesteret, for det er faktisk sådan, at vi aldrig har haft en højesteretsdom på det område, så måske har den konversation en lidt mere selskabelig karakter.

Poulsgaard (FP):

Velkommen i det grønne, sagde ordføreren for forespørgerne, da han begrundede forespørgslen her i formiddags, og det er da klart, at de grønne har haft indflydelse på dansk politik, og det er også klart, at der snart skal være kommunevalg, og at det vel er derfor, vi har den debat.

Men det nytter jo ikke med villighed, for hvad har man for sin villighed, som pigen hun sagde, da hun fik tvillinger. Det er jo næsten lige meget, hvor venlig miljøministe-

[Poulsgaard]

ren har været, så har det ikke været nok for de udgiftsgale partier herinde. For der er jo nogle partier, der bare vil pøse penge ud. Hvem der skal betale regningen, er man ikke rigtig interesseret i.

Nu får vi nok at vide om lidt, at fremskridtspartiet overhovedet ikke er interesseret i miljø. Selvfølgelig er vi interesseret i miljø, og selvfølgelig vil vi bevare naturen – vi vil ikke have vort miljø ødelagt. Det har vi sagt lige fra starten i miljødebatten og lige siden vi kom ind i folketinget, men vi vil heller ikke være med på det hysteri, som bliver kørt nu. Blandt ordførere i dag har der faktisk kun været ét mandfolk, og det var betegnede nok en dame, nemlig ordføreren for centrum-demokraterne, der jo sagde et par fornuftige, borgerlige ord. De andre har bare stået og hældt vand ud af ørerne.

Men vi har jo i hvert fald nogle fornuftige folk i dette land, bl.a. godsejer Flemming Juncker. I B.T. fra den 2. november i år står der:

»Tro ikke på Ritt og alle de andre . . .« – og så står der et mindre pænt ord, som jeg skal undlade at citere – »Tro ikke på miljøfolkenes dommedagsprofetier. De fylder os alle med myter og løgne. De har allerede kostet Danmark uhyggelig dyrt i form af udlandsgæld og fejlslagne investeringer i alternativ energi.«

Han fortsætter lidt længere nede:

»De er farlige, disse halvstuderede røvere, alle sammen børn af 68-oprøret, der kører frem med deres dommedagsprofetier på miljøområdet. De fleste af disse forskere, biologer og teoretikere er opvokset på stenbroen. Naturen kender de ikke meget til. De minder mig om børn, der gemmer sig bag en busk, og når de voksne kommer forbi, springer de frem og råber »bøh!«.«

Der var en interessant diskussion her i formiddags mellem hr. Leif Hermann og CDs ordfører om den trædød i Vesttyskland, vi har hørt så meget om. Juncker, som jo er førstemand, og som har arbejdet i Vesttyskland, påstår, at grunden til, at træerne dør i Vesttyskland, simpelt hen er, at de er for gamle. Det er naturens orden: når folk bliver for gamle, når træer bliver for gamle, og når dyr bliver for gamle, så dør de altså. Det kan måske have en naturlig årsag. Det er i hvert fald rigtigt, at man, når man kører igennem den danske natur, ikke ser nogen træer, der

dør, selv om vi har en uanet masse bilos og vi smider salt på vejene. Jeg forstår simpelt hen ikke det hysteri, der er.

Jeg er enig i – og det vil jeg gerne gentage – at vi skal bevare naturen, og at vi skal gøre noget for at værne om naturen. Jeg er enig i, at det er fuldstændig uanstændigt, hvis man dumper alle de kemikalier, som man dumper i Nordsøen og andre steder. Men når man hører venstrefløjens herinde, er det, ligesom der ingenting er sket på miljøområdet. Fakta er jo, at vort badevand aldrig har været så rent, som det er nu; det viser alle de prøver, der bliver taget. Vore søer, vore moser og vore vandløb har ikke haft det bedre i mange år. Hvad er det for noget forfærdeligt ævl at køre frem med, at det bliver værre og værre? Det er ikke rigtigt; det er blevet meget, meget bedre i de sidste ti år. Men det er en folkestemning, der bliver pisket op, det er en valgstemning, der er stemmer i. Og de grønne – hvad er det, man siger? Man skal spise grønt, arbejde sort og stemme rødt – er det ikke noget i den retning? Jo, der bliver nikket dernede.

Men der er jo også nogle andre ting, man skal tage i betragtning, f.eks. det skattetryk, vi har i dette land. Hvor meget mere kan man tåle? Fru Ritt Bjerregaard talte om 6 kr. pr. kilo gødning. Jeg ved ikke, hvor fru Ritt Bjerregaard vil skaffe arbejdspladser henne; det bliver i hvert fald ikke i Danmark, det bliver måske i Holland eller andre lande, som vi skal konkurrere med. Fru Ritt Bjerregaard ryster på hovedet. Ja men så le! Det er snart lige meget. Hvis børn, der kommer ud fra universiteter og læreanstalter og går ud i en tryk tilværelse, og som får en check hver den første, uanset om der ligger ret meget arbejdsindsats eller ej, virkelig skulle ud at arbejde, var det noget andet. Men det er landmændene, der pukler for at opretholde en eksport, bl.a. for, at fru Ritt Bjerregaard og vi andre kan få gavn af et sygehusvæsen og alle de andre gøder, vi sætter pris på. Det kan ikke nytte noget, at man bare ensidigt i Danmark vil lægge så store afgifter på et bestemt erhverv. Det kan ikke nytte noget, man siger, at de danske landmænd ikke må køre gylle mere end én gang om året, eller hvad ved jeg man har planer om. Man ødelægger simpelt hen erhvervet.

Fremskridtspartiet har sagt, og jeg vil gerne gentage det, for at der skal ikke være no-

[Poulsgaard]

gen misforståelser, at den, der forurener, også skal betale for forureningen. Det næste, vi har sagt, er, at vi gerne må være i spidsen, hvad angår bekæmpelsen af miljøforureningen, men vi skal ikke være 20 eller 30 år foran de andre. Vi skal også se, hvordan vore konkurrenter i EF og andre steder opfører sig. Men det er jo håbløst at diskutere med dem, for når det f.eks. gælder burhøns – det er jo også noget med miljø – så laver man bare reglerne så strenge, at ingen kan efterleve dem; det gør ingen ting, for så kan vi jo bare købe æggene i Vesttyskland. Men så flytter arbejdspladserne også bare til Vesttyskland. Det er jo det, man er ved at gøre på det område. Hvis man virkelig begynder at stille så strenge krav til dansk landbrug, at det ikke kan eksistere, så skaber man altså arbejdspladser ikke i Danmark, men i de øvrige lande, vi konkurrerer med. Det er ikke det, vi ønsker.

Når jeg ser de to dagsordensforslag, glæder det mig i hvert fald, at de radikale ikke er med på det fra socialdemokratiet, SF og VS, for det er godt nok styg læsning. Det tilhører fantasiens verden, det har intet med realiteterne at gøre. Derimod befinder de radikale sig stadig væk på jorden, selv om de er grønne; de er ikke svævet helt væk endnu.

Jeg tør ikke sige, hvordan vi vil stille os til de radikales dagsordensforslag, før jeg har talt med mine gruppefæller; det er muligt, vi kan stemme for det.

Maisted (FD):

Jeg kan i hvert fald sige, at de frie demokrater vil stemme for den dagsorden, der er foreslået af fru Lone Dybkjær. Hendes indlæg var i øvrigt glimrende; det er ikke alt, jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, men det skinnede tydeligt igennem, at det her var en tekniker, der talte om problemerne, og som var klar over, at det ikke blot var nationale, men også internationale problemer, vi stod over for.

Jeg har noteret mig, at vi i 1978 her i landet ifølge miljøstyrelsen brugte 3 mia kr. på landsbasis på miljøområdet. Jeg har forgæves forsøgt at få oplyst, hvordan tallene ser ud i dag, men det svinger et sted imellem 6 og 9 mia kr. Derfor forstår jeg ikke det her med, at klokken pludselig er blevet 12 for socialdemokratiet, og at man er parat til at lukke

X antal arbejdspladser. Jeg har ikke kunnet få noget svar på, om det var 200.000 eller 300.000, man ville lukke for at opnå yderligere miljøforbedringer, og jeg tror heller ikke, jeg får noget svar, for det står nok hen i det uvisse, men jeg er helt sikker på, at danske arbejdere på vores metalvarefabrikker, i vores konservesindustri, på slagterierne osv. nok skal tænke venligt på socialdemokratiet, når de hører, hvad konsekvensen af dets politik vil være.

Som sagt er det ikke alene et nationalt problem, men også et internationalt problem, og enhver ved, at den danske nation ikke kan overleve, hvis vi går rundt i nationaldragter med halm i træskoene og betjener turister. Der skal føres en aktiv miljøpolitik, men det, der har været fejlen og stadig væk er fejlen, og som man åbenbart vil opretholde, er, at krav og løsninger ikke følges med ansvar, at man ikke giver et økonomisk ansvar til de offentlige myndigheder, der stiller krav til danske virksomheder, for at få løst problemerne.

Endvidere er det en fiktion, når man påstår, at forureneren betaler. Vi ved fra utallige bilag, at de offentlige virksomheder har præcis de samme problemer som de private virksomheder, når det gælder forurening. Lad mig blot nævne Lynetten, som jo er en meget stor virksomhed i København, der skal rense alt spildevand og derefter deponere affaldsprodukterne. Miljøstyrelsen har måttet give dem særlig tilladelse til at hælde det ud i Øresund, de ikke kunne deponere. Lad mig nævne Kalundborg kommune, som har et mekanisk rensningsanlæg, på trods af at der selvfølgelig burde være et krav om biologisk rensningsanlæg. Jeg kan også nævne Nyborg kommune, der har præcis de samme problemer. Altså har offentlige virksomheder på dette område de samme problemer som private virksomheder. Der er altså ikke tale om, at forureneren kommer til at betale, for det er alle borgere i dette land, der kommer til at betale for løsningen af de problemer.

Endelig er det sådan, at de store virksomheder, som skal opfylde strenge miljøkrav, naturligvis overvælter alle udgifter på de varer, de producerer. Hvis de ikke er i stand til at afsætte deres produktion indenlands eller udenlands, betyder det, at der sker nedlægelse af arbejdspladser, og det er jo altså det,

[Maisted]

socialdemokratiet er parat til at se bort fra, hvis man ikke kan opfylde disse krav.

Jeg mener også, at der til en aktiv miljøpolitik hører en hurtig behandling. Det kan måske lyde mærkeligt, men jeg er enig med den Århuskriminolog, der påstår, at vores miljøsystem med kommuner, amter, miljøstyrelse og miljøankenævn har spillet fallit. Jeg ved godt, at han vil have et miljøpoliti. Men jeg mener, at der skal ske en forenkling af disse sager, sådan at det er de centrale myndigheder, der løser det på landsplan. Danmark er ikke større, end at man kan løse disse problemer på landsplan og få en ensartet og hurtig behandling af problemerne.

Man bør gennemføre et samarbejde mellem virksomhederne og miljømyndighederne, så vi ikke på den ene side har myndighederne, der kan stille krav – og mange gange uopfyldelige krav, fordi den tekniske udvikling er kommet så langt, at målemetoderne langt overstiger de tekniske løsningsmetoder, der gives hos virksomhederne – og på den anden side virksomhederne. Der er opstået et skisma, fordi man kan stille enormt stærke krav, som de andre ikke har en chance for at opfylde. Det er urimeligt, og det er altså også urimeligt over for landets borgere, fordi det i sidste ende er dem, der kommer til tabe på en sådan politik. Vi ønsker altså samarbejde fremfor tvang og restriktioner.

For nylig har miljøministeren fremlagt en plan, hvorefter landbruget inden for en kort årrække skal anvende 3½ mia kr. til at løse ganske bestemte problemer i forbindelse med sit forbrug af kunstgødning og nedsivning af nitrat. Jeg føler mig overbevist om, at den tekniske udvikling overhaler dette problem, sådan at man ved kilden, altså dér, hvor man har problemet, nemlig hvor man trækker vand op til forbrugerne, er i stand til at komme med tekniske løsninger, der vil have løst det, længe inden man vil bruge de 3½ mia kr. En belastning af landbruget med 3½ mia kr. betyder jo selvfølgelig, at det er de små virksomheder inden for den sektor, der må give op. De landmænd, hvor både mand og kone har et arbejde, ved siden af at de prøver på at drive et landbrug, kan ikke klare en sådan belastning. Men hvis man vil imødegå dette ved at begynde at give dem tilskud, betyder det jo, at man også her må afvige fra en regel om, at forureneren betaler. Det er en sag, som ikke kan løses ved, at man fasthol-

der kravet, og derfor mener jeg, man skal føre en betydelig mere aktiv støttepolitik på dette område.

Det er et af de få områder, hvor de frie demokrater siger, at det vitterlig er en fælles opgave for samfundet at løse disse problemer, men vi skal have afkortet beslutningsvejene, sådan at vi undgår alle mellemlid og får de teknisk bedste løsninger indført. Så giver man et ansvar også til dem, der stiller kravene, og samtidig hjælper man virksomhederne, hvad enten det er industri, landbrug eller den offentlige sektor. Hurtig sagsbehandling vil også betyde, at vi undgår at tabe arbejdspladser, hvilket socialdemokratiet totalt overser i denne sag.

Til slut – lampen lyser – vil jeg bede miljøministeren give mit et bud på, om det er helt ved siden af, at vi i dag i forhold til 1978 rundt regnet har tredoblet indsatsen på miljøområdet, og at der således ikke er belæg for den påstand, der kommer fra socialdemokratiets side. Jeg er overbevist om, at vi har 5 millioner danskere i dette land, der ønsker, at miljøproblemerne løses på en forsvarlig måde.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne udtrykke min glæde over denne debat. Den afslører både stor interesse for miljøspørgsmål og vilje til at løse problemerne og tage hånd om vores miljø. Det er givet, at de faldne udtalelser vil være med til at tegne vores kurs fremover på miljøområdet.

Jeg håber også, at denne holdning – denne gode vilje – fortsætter ud over den kommunale mærkedag i næste uge. Jeg skal gøre mit til, at de positive udtalelser, der er faldet fra partierne, og de tilsagn, der er fremkommet, skal blive husket.

Fakta er jo, at regeringen har fået tag i miljøproblemerne. Miljøproblemerne optager alle partier; det er ikke noget, man kan henskyde til en enkelt side af denne sal.

Jeg vil også appellere til partierne om ikke at lade irritationen herover, hvis den skulle være nogen steder, blokere for et godt og konstruktivt samarbejde fremover, men opfatte det som et håndslag til samarbejde og til at bære medansvar på miljøområdet.

Det vil jeg sige så stærkt, som jeg kan, fordi jeg også gerne vil understrege fru Dorte

[Miljøministeren]

Bennedsens bekymring, som er berettiget. De spørgsmål, der er stillet til mig i dag, er stillet ud fra dyb bekymring, sagde fru Dorte Bennedsen. Jeg er enig. Vores miljø er mere truet end nogen sinde før, og derfor kan vi ikke tjene miljøet, hvis vi spilder kræfterne i indbyrdes politiske stridigheder om, hvem der vil det bedste.

Derfor vil jeg også advare imod en tolkning af åbningsdebatten i retning af, at miljøpolitikken, når jeg skal afveje miljø- og erhvervsinteresser imod hinanden, bliver prioriteret dårligst. Det er ikke rigtigt og stemmer slet ikke overens heller med mine oplysninger til udvalget under sidste samråd desangående.

Det var ret interessant, at fru Dorte Bennedsen var inde på en betragtning om, at hun allerede kunne forudse ministerens gode forklaringer, men at han godt kunne spare sig dem. Det var ret interessant, fordi fru Dorte Bennedsen altså har været igennem tankegangen og er klar over, hvordan problemerne egentlig er, og hvordan de kan løses. Det er ikke min erfaring igennem 3 år, at socialdemokratiet afstår fra at gå ind i vurderinger af argumenter, og derfor betragter jeg også den faldne udtalelse som en udtalelse, der alligevel – set fremover – er et positivt håndslag til, at vi hver gang i miljøsager vurderer, undersøger og derefter prøver at afveje vore argumenter imod hinanden.

Det er rigtigt, at også vi er inde under besparelserne, men jeg må afvise, at det ikke kan være fornuftigt og give et positivt resultat, at vi tager en sådan vurdering, for det må dog være rimeligt, ikke mindst i et ministerium som vores, der bygger på 6 styrelser, at vi hele tiden vurderer, om vi bør omprioritere, fordi de opgaver, der midlertidigt kunne være løst ét sted, er blevet større et andet sted. Det kan såmænd også godt ske, at denne vurdering kan føre til bedre udnyttelse af de reserver, vi har, og det er jo det, der er sket.

Fru Dorte Bennedsen gør ret i at vente på et konkret udspil fra mig, for det var det, jeg bebudede under vores sidste samråd.

Hr. Ahlmann-Ohlson var inde på netop det, som er en fortsættelse af det, jeg har sagt her til fru Dorte Bennedsen: samarbejde og ikke konfrontation. Miljølovgivningen skal overholdes, sagde hr. Ahlmann-Ohlson. Det er en meget væsentlig udtalelse, og det, der

glæder mig, er, at faktisk samtlige partier har gjort dette synspunkt gældende i dag.

I den debat, der har været om praksis på retsområdet, må vi nok sige, at der har været en anden retsopfattelse tidligere. Denne retsopfattelse havde det været svært at ændre, såfremt der ikke var kommet en politisk tilkendegivelse. Denne politiske tilkendegivelse kom sidste år i form af vores forslag til ændret vurdering af miljøovertrædelser. Det er den, der nu begynder at slå igennem.

Flere ordførere har været inde på noget meget væsentligt, nemlig det internationale. Jeg skal erkende, at jeg i mit oplæg mere tog det nationale frem, men miljøspørgsmålene kan ikke løses nationalt, og derfor er det rimeligt og ret at inddrage de internationale perspektiver. Forureningen er grænseoverskridende, både den luftbårne og sandelig også den vandbårne. Det har vi set tydelige beviser for, og det har vi også klart mærket under miljø- og planlægningsudvalgets sidste tur til Vesttyskland og Holland.

Det er afgørende, når vi går ind med ret alvorlige indgreb over for erhvervslivet, at vi så også giver erhvervslivet lige konkurrencevilkår over for andre lande, og derfor må andre lande selvfølgelig også følge det op, ikke først og fremmest af hensyn til erhvervslivet, men af hensyn til miljøet. Derfor har vi også plejet interesser, samarbejdet med Østlandene, både Rusland og specielt Østtyskland, for at få brudt denne negative holdning, og det er lykkedes. Både Vesttyskland, Østtyskland og Rusland er nu medunderskrivere af forsurningsmålsætningen.

Vi har jo stadig væk en stor, nærliggende opgave i EF-regie. Det akutte om bly i benzin og udstødningsgasserne viser jo klart, at miljøproblemer og erhvervsinteresser støder stærkt sammen. Fra dansk side er gjort gældende, at vi for at sikre sundheden her, ikke mindst for børnene, må fjerne disse biludstødningsgasser. De amerikanske normer forekommer os at være attråværdige. Det kompromisforslag, der har været fremme i EF-regie, er ikke oppe på de amerikanske normer, hvilket nu også er erkendt af Kommissionen. Vi håber også derigennem, at vi kan få forbedret vilkårene her på miljøområdet.

Hr. Sønderby var inde på kommunerne med en udtalelse, jeg gerne vil citere: »Kommunerne må leve op til deres tilsynsforpligtelse.« Det er præcis forudsætningen for, at

[Miljøministeren]

vi kan få gennemført de miljøforanstaltninger, der er nødvendige.

Hr. Leif Hermann var inde på betragtninger, som nok vil blive fortsat i anden omgang, men jeg kan ikke lade være med at tage tråden op, da flere ordførere har været inde på spørgsmålet, som hr. Leif Hermann havde en disput om efter indlægget, og det var spørgsmålet om de, så vidt jeg husker, 37 pct. af Hessens skovområde, der ikke var angrebet af forsurening. Og når man så også fra hr. Poulsgaards side trækker det over til, at der ikke i Danmark er nogen gener med hensyn til skovene, og at skovdøden skyldes helt andre ting, skal jeg erkende, at de lærde er uenige. Men jeg vil alligevel klart præcisere, at de oplysninger, vi har, og det, vi har set, gør os skræmte, når vi tænker på udviklingen for vore skovområder. Det er for sent bagefter at sige, at det var beklageligt. Lad være med at lukke øjnene også for de flere hundrede hektarer dansk skov, der i det nordvestjyske nu er fældet, fordi de var ødelagt af forsurening.

Fru Lone Dybkjærs indlæg var for mig at se meget konstruktivt: handlingsprogram både fra regeringens side og fra kommuner og amter. Som det blev sagt: vi kan ikke længe sige, at den, der sover, forurener ikke. Nej, så let kan vi ikke slippe om ved det, for også om natten sker der udslip af spildevand, som måske kan være dødbringende. Men det, jeg er mest opmærksom på her, er, hvad der stadig væk foregår i ly af mørket, når det drejer sig om at få inddraget det kemikalieaffald, som ifølge dansk lovgivning skal afleveres til Kommunekemi. Vi mangler stadig væk ca. 30 pct. Hvor er det henne?

Vi slipper ikke let om ved problemerne, og det skal vi heller ikke regne med, især ikke, når vi står over for de meget alvorlige problemer, som fru Lone Dybkjær var inde på at der opstår, når naturens udnyttelse mødes med naturens beskyttelse. Mennesket skal leve på denne jord; vi har fået naturen som boltreplads, men sandelig også som levested. Hvordan kan vi finde balancen mellem at udnytte naturen på rette vis og at bevare den sådan, at den ikke bliver ødelagt, men stadig væk er produktiv, og så vi kan aflevere den til børnene i lige så god stand, som vi har modtaget den i? Det er måske en af vore allerstørste miljøproblematikker. Her må en afbalancering til.

Jeg er meget enig i den prioritering, der blev opstillet af fru Lone Dybkjær: energiproblemerne og genteknologien. Vi står over for en vældig revolution. Det var derfor, jeg sagde, det må være under den forudsætning, at det skal være til gavn for menneskeheden og ikke det modsatte. Det betyder, når vi modtager den gave, som ligger også på miljøområdet, at vi skal tage udfordringen op, men samtidig sikre, at denne udfordring ikke løber fra os og udvikler sig til stor skade for os. Det blev sagt i indlægget, at det kan åbne for uanede problemer. De er der allerede, vi må have dem ind i debatten, og så må vi have hold på dem. Så er der bevarelsen af naturværdierne og spørgsmålet om for det fjerde at gribe ind over for husholdningerne. Ja, det kommer, vær helt sikker på det! Vores største forurenere på fosforområdet er jo husholdningerne. Det er spørgsmålet, om vi kan finde andre vaskemidler, der ikke har en negativ, men en positiv virkning, og som kan blødgøre vores vand, så vi ikke ad den vej skaber miljømæssige problemer.

Kemikalieaffaldsdepoterne har jeg så småt været inde på. Amterne er langt fremme. Spørgsmålet om frit lejde kunne man overveje, men jeg synes, amternes indsats nu er nået så langt frem, at de praktiske resultater begynder at vise sig.

CD vil ikke acceptere, at miljøkravene bliver så restriktive, at fabrikker må lukke, sagde fru Birgith Mogensen. Hvis vi skal overholde dansk lovgivning, også den myndigelse, der ligger hos miljøministeren i så henseende, må jeg sige, at det forudsætter, at man følger og overholder landets miljølove.

Fru Anne Grete Holmsgård var inde på det hovedspørgsmål, om jeg er enig med miljøstyrelsen i dens rapporter, manifestationer og i det hele taget det arbejde, der gøres i miljøstyrelsen for at oplyse. Om jeg er enig eller uenig, er jo ikke sagen i første omgang. I første omgang gælder det, at miljøstyrelsen med den ekspertise, der ligger dér, til enhver tid kan og skal orientere ministeren om, hvordan forholdene er, komme med udspil og vurderinger. Så bliver det min opgave at tage fat på disse synspunkter og fakta og træffe den politiske beslutning – her selvfølgelig sammen med de øvrige politikere.

Er der gjort plads til forskningsindsats? Der arbejdes stærkt inden for vores område

[Miljøministeren]

netop med forskningen. Vi kan ikke løse miljøproblemerne uden på forhånd at have sagt ja til en positiv forskningsindsats. Den slår igennem i flere led, men jeg forstår ikke rigtig fru Anne Grete Holmsgårds beklagelse af, at vi stikker snabelen i Hollands viden, hvad forskningen angår. Tværtimod må det da være vores opgave at gøre det alle steder, hvor vi er. Da jeg for nylig var i Malaysia, stak jeg da også snabelen så dybt ned, som jeg kunne i deres områder for at få så megen viden som overhovedet muligt. Og det, der er undersøgt andre steder, skal vi vel ikke være for store til at tage ad notam, vurdere og tage med hjem, hvis vi kan bruge det. Dermed er vi et skridt videre, og det bliver det da ikke dyrere af. Gebyrerne: vi synes ikke, det som regering er vores opgave at løse de økonomiske spørgsmål ved hjælp af skatter og afgifter, har vi sagt. Her er vi jo tæt på. Jeg vil ikke afvise, at gebyrer i enkelte tilfælde kan være styringsmiddel på miljøområdet og måske kan bevirke et bedre miljø. Der er vi jo også inde på det meget interessante om, at man bør gå ind i tidsbegrænsede godkendelser. Den tekniske udvikling kan gøre en afgørelse engang i fortiden fuldstændig mærkelig med den teknologi, vi nu har. Derfor er jeg meget stærkt inde i overvejelserne om at gå i den retning, som her er antydnet, nemlig at give tidsbegrænsede godkendelser. Også NPO-handlingsplanen blev nævnt. Finansieringen af den kommer. Genbrugsredøgørelsen: »det er meget beklageligt, at miljøministeren nu lader genbrugsredøgørelsen vente til foråret«. Jeg skal komme med en redegørelse angående dioxin, og jeg kender fuldstændig folketingets beslutning. Når vi opererer i den retning, er det udelukkende ud fra et sagligt hensyn, sådan at den drøftelse, vi eventuelt skal have til belysning af dioxinen, ikke bliver sat i skyggen af genbrugsproblematikken, selv om de hænger tæt sammen. Derfor vil vi gerne have mulighed for også at komme med en decideret redegørelse angående genbrug. Vi betragter begge dele som meget alvorlige, og derfor vil vi selvfølgelig også fremskynde den sidste del af det så stærkt, som vi kan.

Jeg skal bekræfte hr. Steffensens udtalelser om de forhold, vi må se at få rettet på miljøområdet under finanslovdebatten.

Det var ret interessant, at hr. Poulsaard sagde, at der dog er sket noget på miljøområ-

det i de sidste 10 år. Det er blevet meget bedre. Det er rigtigt, at badevandet er blevet bedre nogle steder, men det er samtidig beklageligt at måtte konstatere, at vore vandforhold midt i disse bestræbelser for at gøre det bedre, hvor milliarder og atter milliarder af kroner er bekostet på rensning af miljøet, nogle steder stadig væk er dårligere end for 10 år siden. Det var grunden til, at jeg nævnte Ringkøbing Fjord, som er vores mest forurenede, for dér ved vi positivt, at situationen miljømæssigt i dag er dårligere end for 10 år siden. Trods de mange penge, der er brugt, har det ikke været muligt for os at holde de negative kræfter, der kommer bagfra, stangen. Derfor er vi også nødt til at sige: nu er det altså slut.

Derfor er det også ganske fornøjeligt at kunne sige til hr. Maisted, at det netop er i denne bevidsthed, at det, der nu bliver lagt frem angående NPO, er udarbejdet i fuld overensstemmelse med landbruget, forstået på den måde, at de positivt og aktivt går ind i løsningen af disse spørgsmål. For øvrigt er jeg enig med hr. Maisted i hovedlinjen: disse miljøforanstaltninger skal træffes i et positivt samarbejde med de mennesker, der bliver involveret, og det er erhvervslivet, bl.a. elværkerne sidste år, i år landbrugsområdet, landboorganisationerne og så fremdeles. Sådan vil det også være i vores arbejde fremover.

Om der i dag bruges 9 mia kr. på miljøområdet om året, kan jeg hverken be- eller afkræfte. Det forudsætter nøje kendskab til hver enkelt kommunes og amts investeringer, men udtalelsen er interessant, fordi den til fulde bekræfter det, jeg sagde heroppefra i mit første indlæg, nemlig at tallet på budgettet for miljøministeriet ikke umiddelbart behøver at være, skal vi sige ligefrem proportionalt med det, der sker på miljøområdet. Det er måske slet ikke så gal en vurdering, at de 600-700 mill. kr., vi har på vores budget, i praksis bliver til 9-10 mia kr. Dermed er egentlig også meget stærkt understreget det, der er vores opgave i miljøministeriet. Det er nemlig ikke bare at betale, men også at sætte aktiviteter i gang, som spredes ud over landet til enorm værdi for vores miljø.

Dorte Bennedsen (S):

[Dorte Bennedsen]

Miljøministerens ros – og eneste ros – til den konservative ordfører, hr. Ahlmann-Ohlson, var, at han roste ham meget for hans bemærkninger om, at loven skal overholdes. Det er dog fantastisk, at sådanne ord kan falde i dette hus, at man kan blive rost for, at man synes, det er rigtigt, at loven bliver overholdt.

I øvrigt er der sagt mange pæne ting fra næsten alle sider om miljøministeren i dag, men nu skal man jo passe på, at hverken træer eller ministre gror ind i himlen, og derfor har jeg lidt lyst til at kommentere et par ting fra ministerens første indlæg, hvori han remsede alle regeringens fortrinlige initiativer op.

Det første drejede sig om svovlforureningen, og det blev vedtaget med et bredt flertal, det er helt korrekt. Men ministeren glemte at oplyse, at det var i en stærkt ændret udgave i forhold til det, regeringen lagde frem, idet vi endte på et udslip på 125.000 t, så vidt jeg husker, mod ministerens forslag om 170.000 t.

Det andet, ministeren nævnte, var ernæringspolitikken, og det er også korrekt, at den blev vedtaget med et bredt flertal. Men det var ikke regeringens initiativ, det var faktisk socialdemokratiets initiativ.

Det tredje område, ministeren nævnte, var friluftslivet, som han sagde at regeringen prioriterer utrolig højt. Men ministeren glemte at nævne, at man på forslaget til næste års finanslov skærer bevillingen til arealerhvervelse ned med 30 pct., og der kom heller ikke et ord om regeringens holdning til Hjarbæk Fjord f.eks.

Så har jeg en enkelt sag, jeg gerne vil spørge ministeren om. Vedrørende NPO-reguleringen har ministeren i et bilag til finansudvalget korrekt oplyst i overensstemmelse med den aftale, vi lavede i foråret, at der skulle bevilges 30 mill. kr. af landbrugets promillefond. Nu sagde ministeren med nogle venlige, men lidt belærende ord til mig, at man skulle gemme de indbyrdes stridigheder i miljøspørgsmål bort, og så vil jeg gerne bede ministeren om at klare de indbyrdes stridigheder mellem miljøministeren og landbrugsministeren op og give mig et svar på, om det er det svar, som miljøministeren har givet den 14. oktober til finansudvalget om, at der er 30 mill. kr. fra promillefonden, der er korrekt, eller det er det svar, som land-

brugsministeren har givet til finansudvalget den 1. oktober, og hvori han skriver, at det bemærkes, at ændrede budgetforudsætninger for så vidt angår provenuet fra promilleafgiftsmidlerne sandsynligvis vil medføre, at der kun kan stilles 20 mill. kr. til rådighed for NPO-handlingsplanen. Jeg synes faktisk, at folketinget og det store flertal, der stod bag planen, har krav på at få at vide, hvem der har ret i regeringen: landbrugsministeren eller miljøministeren.

Så vil jeg sige om samrådet forleden dag om miljølovens formålsbestemmelse, at der var en klar åbning; det glæder os, og vi afventer så ministerens udspil. Vi afviser ikke ministerens argumenter, men vi afviser hans mange forklaringer. Vi er lidt trætte af ord – undskyld, jeg siger det – nu vil vi godt have noget handling, og så kan vi diskutere de argumenter, der ligger bag den handling, som vi håber vi får.

Jeg skylder vel egentlig hr. Maisted en enkelt bemærkning, og den skal såmænd kun være: nej, hr. Maisted fik ikke noget svar, for et så forvrøvlet indlæg lader sig ganske enkelt ikke besvare.

Og så vil jeg lige til sidst komme med nogle bemærkninger om de radikales dagsorden. Jeg tror ikke, nogen kan have noget som helst imod ordene, der står i den, men vi finder ikke, at der er tilstrækkelig alvor bag. Det radikale venstre vil ofre mere på genbrug, og det er vi enige i, men det kan ikke gøres samtidig med regeringens ændringsforslag til finansloven. Det siges i ændringsforslaget, at bevillingen i 1985 er opbrugt, at der tages 5 mill. kr. fra lovreserven til genbrugsprojekter, plus at der tages 8½ mill. kr. ud af en bevilling på 25 mill. kr. til dette foretagende. Det er 13½ mill. kr., der fjernes fra planerne for genbrug. Det lader sig ikke gøre og så også lave øget genbrug.

Så beder de radikale om en prioriteret handlingsplan. Hvad er det? Er det en opremsning som den, vi hørte fra ministeren i dag? Er det en sådan opremsning, man ønsker 1. juni? Og finansieringen af denne handlingsplan siges der intet om. Vi må have at vide, hvordan denne plan skal finansieres. Det eneste ministeren har sagt, er, at den ikke kan finansieres ved omprioriteringer. Ja men så må der jo nye midler til.

Og så vil jeg til sidst spørge den radikale ordfører: hvorfor datoen 1. juni? Det fore-

[Dorte Bennedsen]

kommer ejendommeligt. Betyder det, at fru Lone Dybkjær ikke ønsker en sådan handlingsplan debatteret i folketinget? Enhver ved jo, at folketinget slutter 1. juni. Var det ikke tanken, at vi skulle have en mulighed for at debatterer planen, inden den var blevet 5-6 måneder gammel?

Jeg skylder at føje til, at socialdemokratiet må undlade at stemme til den radikale dagsorden.

Leif Hermann (SF):

Der har jo været sagt mange – og mange spændende – ting, som det kunne være interessant at kommentere her i anden runde, men jeg skal begrænse mig til nogle få spørgsmål og så komme ind på, hvordan vi forholder os til den dagsorden, som fru Lone Dybkjær har foreslået.

Det har med rette været fremhævet, at gensplejningsproblemerne bliver noget af det, vi i det kommende år kommer til at tage stilling til, men vi har ikke rigtig fået noget at vide om, under hvilken form vi kommer til at tage stilling til det. I øjeblikket er det sådan, at der mig bekendt er givet to tilladelser, ikke til egentlig produktion, hvor gensplejsning indgår, men i forbindelse med opførelse af de bygninger, hvori produktionen skal foregå. Det er naturligvis oplagt, at i det øjeblik man giver tilladelse til opførelse af et sådant byggeri, er man i en situation, hvor man, om jeg så må sige, har sagt A, og hvor det kan være overordentlig vanskeligt ikke også at sige B.

Det er vores opfattelse, at den eksisterende miljølov er helt utilstrækkelig til at skabe miljø sikkerhed omkring de mikroorganismer, der kommer ud, og som anvendes i gensplejsningsteknikken. Derfor vil jeg gerne spørge miljøministeren: kommer der et lovgivningsinitiativ på dette område? Og i bekræftende fald, hvornår kommer det?

Ministeren var inde på, at man muligvis kunne overveje at skaffe gebyrer hjem som led i en styring. Jeg synes, at synspunktet er tiltalende, men økonomistyringsproblematikken går jo langt, langt videre end til spørgsmålet om pålæg af gebyrer i forbindelse med styring. Det er naturligvis ikke vor opgave at fortælle en borgerlig regering, hvorfra den kan hente sine indtægter, men jeg vil da godt spørge ministeren, hvad der kommer ud af

følgende konklusion af indstillingen fra den arbejdsgruppe i miljøstyrelsen, der arbejdede med økonomistyring. Redegørelsen stammer fra juni i år og er oversendt til miljøudvalget, og der står i indstillingen, at arbejdsgruppen finder det hensigtsmæssigt at supplere de administrative styringsmidler med økonomiske. Arbejdsgruppen finder endvidere, at nærværende notat udgør et idékatalog, der vil kunne bearbejdes yderligere med henblik på konkretisering af udvalgte ideer.

Jeg vil gerne spørge miljøministeren: hvor langt er man kommet, siden disse udmærkede ord blev skrevet og sendt over til miljøudvalget i august måned?

Så er EF-området blevet nævnt, og det er naturligvis klart, at et internationalt samarbejde er absolut påkrævet, hvis man skal løse bl.a. luftforureningsproblemerne, hvis man skal løse problemerne med de nitrose gasser fra bilerne, osv., men det er jo noget underligt noget, at hvis vi nu skal gå ind i en lidt mere bindende og lidt mere forpligtende indsats inden for EF-området på miljøside, skal det ske inden for betragtningerne om åbning af det indre marked og på baggrund af nogle totalharmoniseringsbestemmelser.

Vi har set, hvordan regeringen har bøjet sig for EF i spørgsmålet om registrering, anmeldelse, osv. af kemiske produkter. Når det er noget grimt noget, vil man altså gerne bøje sig. Når EF undtagelsesvis er fornuftig som på fuglebeskyttelsesdirektivområdet, kan miljøministeren såmænd godt plante et feriehotel inde i et sådant.

Til sidst vil jeg godt sige om den radikale dagsorden, at det er da fuldstændig rigtigt, at man dårlig kan tillade sig at gå imod den, fru Lone Dybkjær. Det første afsnit i den svarer naturligvis også helt til det, der står i den dagsorden, vi har været med til at foreslå sammen med to andre partier, men hvis der ikke siges noget i dagsordenen om den finansielle baggrund, så betyder det jo bare, at nogle af de budgetreguleringskonti, der hænger som et sværd over hovedet på medarbejderne i miljøministeriet, skal holde for i denne sammenhæng.

Det andet, om handlingsplanen, er da udmærket, også det kan man dårlig være bekendt at gå imod, men det er for tyndt, og baggrunden for forslaget i finansiell henseende kender vi, det er den eksisterende finanslov og de eksisterende ændringsforslag, altså

[Leif Hermann]

en nedskæring, der i øvrigt – i meget konsekvent forlængelse af, hvad der er foregået de øvrige år – viser, at vi er på vej til at anvende en faldende del af de offentlige udgifter til miljømæssige indsatser.

Vi kan altså ikke stemme for den pågældende dagsorden, men da den, som jeg sagde, rummer nogle ting, som man dårlig kan være bekendt at gå imod, har vi på samme måde som socialdemokratiet vedtaget at undlade at stemme til den.

Formanden:

Hvis man ønsker en kort bemærkning, er det ikke nok at markere med hånden, man må gøre det klart, at det drejer sig om en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg beklager selvfølgelig, at formanden ikke så, at jeg markerede efter fru Dorte Bennedsens indlæg.

Det, der får mig herop, er selvfølgelig, at fru Dorte Bennedsen sagde, at hun intet svar havde på mit forvrøvede indlæg.

Lad mig tage to ting. Vi har fået oplyst, at der siden 1978 blev brugt 3 mia kr. om året på miljøområdet. Nu bliver der brugt ca. 9 mia kr. Er det klokken 12, fru Dorte Bennedsen? Dernæst har fru Dorte Bennedsen sagt, at man fra socialdemokratiets side gerne vil tabe arbejdspladser på den politik, man vil føre, og så har jeg blot spurgt: er det en rimelig argumentation at føre? Hvis det er forvrøvet, er det svært overhovedet at stille et spørgsmål til socialdemokratiet og forvente, at man nogen sinde får et svar.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal kommentere det af socialdemokratiet, SF og VS fremsatte dagsordensforslag og også sige noget om mit eget.

Når vi ikke kan tilslutte os den førstnævnte dagsorden, skyldes det, at lige så vel som miljøministerens redegørelse mangler prioriterede mål for, hvordan vi kan prioritere miljøindsatsen, og mangler argumenter for den prioritering, der udtrykkes gennem finansloven, finder vi det fattigt at sige, at der ikke bare kan foretages besparelser og/eller bare der bevilges øgede offentlige midler, så er en god miljøindsats sikret. Vi kan ikke

acceptere forringelser, men det er ikke ensbetydende med, at der ikke findes fornuftige omprioriteringer. Det er nu engang ikke sådan, at der er en proportionalitet mellem øgede midler på miljøområdet og en forbedring af miljøet.

Som et meget klart eksempel vil jeg nævne den af regeringen og socialdemokratiet vedtagne dræningslov og okkerlov. Her er et eksempel på, hvordan man øger tilskuddene til dræning, og samtidig er man nødt til at øge tilskuddene til miljøområdet, fordi denne dræning nu engang forurener. Det er et udmærket eksempel på, at øgede tilskud aldeles ikke er nogen garanti for, at man får et bedre miljø. Sagt mere generelt: det er ikke altid sådan, at øgede offentlige bevilinger er ensbetydende med en højere kvalitet. I hvert tilfælde har visse – måske kun en enkelt – tidligere socialdemokratiske ministre været opmærksom på den problemstilling.

De øvrige punkter på den af S, SF og VS foreslåede dagsorden har vi ikke problemer med, så det er ikke af den grund, vi ikke stemmer for den.

Jeg vil godt her understrege vigtigheden af, at vi i forbindelse med en diskussion om en prioriteret handlingsplan også får en diskussion om – hvilket jeg også sagde i mit indlæg – finansiering og metoder. Hvordan kan målene nås? Hvilke styringsmidler skal der anvendes? Hvor langt kan vi komme med gebyrer eller gebyrfgifter? Jeg har forstået, at afgifter i forbindelse med miljødiskussionen ikke kommer miljøet til gode, og derfor har jeg opfundet et nyt ord, gebyrfgifter, sådan at vi kan sikre, at hvis vi lægger nogle gebyrfgifter på nogle områder, er det også sådan, at de kommer ind på miljøministeriets budget; det synes jeg er ret vigtigt i denne sammenhæng, så det er altså vigtigt at have det med i handlingsplanen.

Til fru Dorte Bennedsen vil jeg sige, at hvis hun havde hørt efter, hvad jeg sagde, ville hun også have hørt, at jeg kritiserede ministeren for hans redegørelse her i dag. Jeg sagde, at der aldeles ikke var tale om prioriteringer, og så er det naturligvis ensbetydende med, at kommer ministeren én gang til med samme plan, er det overhovedet ikke tilfredsstillende. Det budskab vil jeg tillade mig at regne med er forstået – hvis jeg nu skal sige det sådan.

[Lone Dybkjær]

Med hensyn til fru Dorte Bennedsen og 1. juni. Det er faktisk, for at vi i god tid inden næste finanslov har lejlighed til at diskutere en sådan prioriteret plan, sådan at vi har et ordentligt grundlag at diskutere omprioriteringer på. Det vil jeg vove at påstå at vi ikke har i dag; det sagde jeg også i min tale, og derfor er den dato valgt, sådan at der er mulighed for at diskutere, sådan at der også er mulighed for andre for at kommentere.

Og så om den faktiske finanslov og de ændringsforslag, der er stillet, og som også hr. Leif Hermann har været inde på. Han siger, at vi har den dér finanslov og de dér ændringsforslag. Ja, det er nogle forslag, regeringen er fremkommet med, det er korrekt, og jeg vil også godt sige, at vi har stillet krav til regeringen på miljøområdet. Da vi jo skal tage et overordnet medansvar for finansloven, er vi gået i forhandling med regeringen. Vi har stillet vores krav på miljøområdet, og jeg vil da også godt sige, at når jeg går ind for, at der skal ske noget vedrørende genbrug og kemikalieaffaldsdepoter, så er det naturligvis også ensbetydende med, at der skal være midler til, at en sådan indsats kan gøres.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Lone Dybkjær sagde, at det ikke var ensbetydende med, at hun ikke ville besparelser, men der kunne godt være fornuftige omprioriteringer. Ja men vi har jo miljøministerens ord til finansudvalget for, at der kun kan være tale om marginale opgaver, der kan løses ved omprioriteringer. Det er jo et af problemerne i denne sag. Vi er enige med miljøministeren i, at styrelsen eller ministeriet, som det er nu, ikke kan klare de store sager ved omprioriteringer. Og så taler fru Lone Dybkjær om, at vi har sagt noget om øgede bevillinger. Nej, men vi har sagt noget om at undlade besparelser i denne situation.

Endelig sagde fru Lone Dybkjær nogle positive ting om de sidste tre pinde i vores dagsordensforslag, og så må jeg spørge fru Lone Dybkjær: hvorfor er de så ikke med i det radikale forslag, når hun i øvrigt forholder sig positivt til dem?

Og til allersidst datoen 1. juni. Der skal være god tid til at debattere sagen inden finanslovens vedtagelse. Finansloven bliver

fremSAT den 15. august, tror jeg det er, og der er fra den 1. juni 4 måneder, til folketinget kommer ind, og så er vi tæt på, at finansloven skal vedtages. Det er da et sært tidspunkt at få en plan til debat. Det var vel rimeligere, at vi fik den, sådan at vi kunne nå at få en debat i folketinget inden sommerferien. Jeg begriber stadig væk ikke datoen 1. juni.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Ud over at tilslutte mig fru Dorte Bennedsens bemærkninger må jeg konstatere, at når fru Lone Dybkjær siger, at man skal forstærke indsatsen på affalds- og genbrugsområdet, vedrørende kemikaliepoter osv., så betyder det, at det skal opprioriteres. Konsekvensen er, at noget andet må nedprioriteres. Det er den filosofi, fru Lone Dybkjær tilslutter sig med dette dagsordensforslag.

Derudover vil jeg sige, at det er meget tilfredsstillende, at fru Lone Dybkjær ikke har vanskeligheder med de tre af de fire elementer i 3 parti dagsordenen, for det betyder, at der for det første herinde er et flertal for at opprioritere genbrugs- og kemikalieområdet, at der er et flertal for at revidere miljøbeskyttelseslovgivningen i lys af mulighederne for en moderne rensningsteknologi, og at der er flertal for, at man i stigende grad skal anvende gebyrer og anden økonomistyring i miljøpolitikken.

Jeg vil gerne bede fru Lone Dybkjær om at bekræfte det her, for det er faktisk temmelig vigtigt, at miljøministeren får den melding, selv om denne dagsorden eventuelt ikke bliver vedtaget.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Om det sidste vil jeg gerne sige til hr. Leif Hermann, at jeg vist utallige gange har sagt, at jeg ikke mener, man skal lave alle de meget lange dagsordener, så det er én begrundelse for, at jeg ikke selv lavede en sådan.

Det andet, jeg godt vil sige, er, at sådan som dagsordensforløbet har været, synes jeg, det ville være sådan lige det mest provokerende, hvis jeg sådan bare uden videre tog dem ind, men jeg kan da godt efterfølgende se, at det måske havde været udmærket. Så-

[Lone Dybkjær]

dan er det altså ikke blevet, og det er på grund af dagsordensforhandlingernes forhistorie.

Jeg vil stadig bekræfte, at vi ikke har problemer med det. Vi mener, det er nødvendigt at finde nogle andre styringsmidler end dem, vi har i dag, og vi imødeser, at der kommer et oplæg om det. Vi har jo også – og det forstår jeg i øvrigt at der er et bredt flertal for – sagt – det sagde jeg også i min tale – at det er ønskeligt at få revideret miljøbeskyttelsesloven, der har eksisteret i 12 år. Det vil være meget hensigtsmæssigt, da det var en helt ny lov, da den kom, at revidere den; det har vi ingen problemer med, og det første står jo direkte i vores eget forslag.

Så vil jeg godt sige om diskussionen om 1. juni, at først havde jeg faktisk samme dato som finanslovsforlaget. Det syntes man i min gruppe var for sent, og så sagde vi 1. juni. Og det gjorde vi, fordi der kan foregå debatter andre steder end i folketinget, det vil jeg vove at påstå, og jeg synes, det er et udmærket tidspunkt. Der kan i øvrigt foregå debatter i udvalget. Det, der er afgørende for os, er, at det er i så god tid, at vi, når finanslovsforslaget fremsættes – og det har vi ikke nogen lod eller del i, det er regeringens ansvar – har en prioriteret handlingsplan, så vi kan gå ind og se: stemmer det nu overens? Er vi enige i det? For min skyld kunne man godt have sagt 1. maj, det er der sådan set ikke nogen problemer i, men jeg ved ikke, om fru Dorte Bennedsen kender det, i hvert fald kender vi fra de små partier problemerne med alt det, der hober sig op i maj, og så er dette en debat, der vil drukne i al den øvrige debat, der foregår i maj måned. Derfor fandt vi altså, at 1. juni var hensigtsmæssig. Det værste ved det er, at hvis jeg havde sagt 1. august eller sammen med finanslovsforlaget, så havde vi slet ikke fået denne debat. Nu vil jeg sådan set gøre det lidt bedre ved, at det kom ud i lidt bedre tid, og så får jeg på pukelen af den grund.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Mange tak til fru Lone Dybkjær for tilsagnet. Nu står det altså lysende klart, at tre elementer i den 3. parti dagsorden, der er foreslået, er der flertal for her i folketinget. Hvis det så er således, at vi vedtager den

dagsorden, fru Lone Dybkjær har foreslået, er der også flertal for, kan jeg forstå, at der kommer en prioritering i handlingsplanen på miljøområdet. Det synes jeg måske ikke er så tosset et resultat af denne debat.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Nu skal det jo gå stærkt. Det kunne af de sidste bemærkninger her lyde, som om den store skillelinje gik et eller andet sted midt i det grønne flertal. Det synes jeg ikke den gør, hvis man lige puster en gang.

Og lad mig så tage fat på et par ting, som miljøministeren sagde. Han sagde for det første: vores miljø er mere truet end nogen sinde. Ja, og det må og det bør få konsekvenser.

Det næste, ministeren sagde, var, at han ville advare mod en fortolkning af statsministerens åbningstale, der betød, at miljøet skulle gå bet på bekostning af umiddelbare erhvervsinteresser. Det må betyde, at miljøministeren er kritisk over for den måde, afvejningsprincippet benyttes på i dag, og det synes jeg da er glimrende. Jeg håber også, at landbrugsministeren på et eller andet tidspunkt bliver enig med miljøministeren. Helt fint.

Det tredje, ministeren sagde, var, at han ikke ville bruge gebyr på miljøområdet sådan som almindelig afgiftspolitik eller økonomisk politik. Nej, selvfølgelig ikke, men han ville ikke afvise gebyrer, og det må betyde, at han ikke vil afvise det som styringsmiddel. Helt fint.

Så over til dagsordenerne. Der er selvfølgelig ingen tvivl om, at jeg synes, at den dagsorden, jeg selv har været med til at foreslå, er langt den bedste af de to. Nu er det faktisk lidt svært at finde ud af, hvilken dagsorden der kommer til afstemning først, for regeringspartierne har jo holdt sig pænt nede på deres pladser og har ikke været heroppe for at markere noget som helst om det. Kommer vores til afstemning først, er det da helt klart, at jeg stemmer for den, ellers ville jeg da være godt tosset. Jeg har været med til at foreslå den selv, og vi har gennemgået, hvad der skulle stå i den.

Der er en mulighed for, at det bliver den radikale dagsorden, der kommer til afstemning først, og da vil jeg sige, at i modsætning til S og SF vil VS stemme for den, og det vil

[Anne Grete Holmsgård]

jeg gøre, fordi det, der står i den, er bedre end ingenting, det er faktisk et fremskridt.

Der står nemlig for det første, at folketinget konstaterer, at der er behov for en mere effektiv indsats til forbedring af miljøet. Fint nok. Så får vi det slået fast, og det skal selvfølgelig have nogle konsekvenser.

Det næste, der står, er, at der straks skal ske en forstærket indsats på affaldsområdet, herunder genbrug, og for kemikaliedepoter. Ja men helt fint. Det har vi brug for, for der er faktisk en besparelse i finanslovsforslaget; den er hermed jordet, og jeg mener også, at det må få den konsekvens, at miljøministeren ikke får mulighed for at få den handlingsplan, som folketinget har vedtaget skulle foreligge her den 1. november, udskudt til den 1. april 1986. Den går simpelt hen ikke, hr. minister.

Det tredje, der står, er, at der skal fremlægges et prioriteret handlingprogram på miljøområdet. Fru Lone Dybkjær har været oppe at uddybe, hvad hun mener med det. Hun har sagt: det handler selvfølgelig om en prioritering af emnerne, det handler om de økonomiske ressourcer, og det handler om de midler, de styringsmidler, vi bruger inden for dette område. Det har vi i høj grad brug for at få diskuteret. O.k., jeg synes ikke, den 1. juni er et pragtfuldt tidspunkt, men det ville dog være lidt dumt at lade være med at stemme for en dagsorden, som i øvrigt indeholder nogle forbedringer, på grund af den ene dato. Det ville jeg i hvert tilfælde meget nødig lægge stemme til.

Ud over det har vi fået konstateret, at der er et flertal for de to sidste pinde i det socialdemokratiet, SF og VS fremsatte dagsordensforslag, og det synes jeg egentlig er bemærkelsesværdigt. Det er faktisk første gang, det bliver slået fast, at der er et flertal herinde, der mener, at der i stigende grad skal anvendes afgiftsstyring som et instrument inden for miljøpolitikken, ikke for at få flere kroner i kassen først og fremmest, men for at sikre, at det er forureneren, der betaler for forureningen, og ikke alle mulige andre.

Det andet, vi har fået slået fast, er, at miljøbeskyttelsesloven skal revideres i lyset af nye muligheder inden for den moderne miljøteknologi. Og hvad betyder så det? Ja, det betyder selvfølgelig, at der sidder et flertal herinde, som er godt trætte af, at vi har tidsubegrænsede godkendelser inden for

miljøsystemet, og det synes jeg da er helt flot.

Vi får faktisk en hel del ud af det, og jeg er egentlig temmelig spændt på at se, hvad de borgerlige partier i regeringen vil gøre, for det kan da godt være, at de af rent taktiske årsager vil stemme for den radikale dagsorden, men jeg er også sikker på, at der er nogle af dem, der havde lyst til i mellemtiden at luske ud i gangen.

Poulsgaard (FP):

Jeg sagde i mit første indlæg, at jeg ikke kunne sige, hvordan gruppen ville stemme til den radikale dagsorden. Vi har holdt et lille møde, og jeg kan meddele, at vi stemmer for. Det er ikke helt sikkert, at vi lægger helt det samme i dette dagsordensforslag, som de radikale gør. Det bliver nok et fortolknings-spørgsmål, men i hvert fald: vi stemmer for den radikale dagsorden.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Fru Dorte Bennedsen fortalte mig, at vi jo var mange om at lave de gode foranstaltninger, ikke mindst den mod forsuring. Det er netop rigtigt, og jeg vil også sige: hvad kan vi egentlig ikke opnå ved et samarbejde om en afbalanceret, konstruktiv miljøpolitik? Det er netop også på den baggrund, jeg er uforstående over for, at socialdemokratiet ikke i dag vil støtte den radikale dagsorden og dermed nå det skridt længere frem, som jeg tror den indebærer på miljøområdet.

Spørgsmålet er: er det landbrugsministeren, eller er det miljøministeren, der har ret angående promillefondens bidrag til NPO-sagen? Aftalen var, at overskuddet, dvs. differencen mellem sidste års beløb i promillefonden og det, der kom i år, skulle gå til netop foranstaltninger mod NPO-forurening. Dette beløb var skønnet til 30 mill. kr. Det har vist sig, at overskuddet eller differencen ikke bliver 30, men kun 20 mill. kr., og det vil sige, at der kommer færre penge i promillefonden end forudset. Derfor bliver beløbet 20 mill. kr., og det manglende beløb blev så klaret på anden vis ved omprioritering på statsbudgettet. Men dette vil fremgå af den redegørelse, jeg kommer med, når forslaget til finansiering bliver fremsat her i tinget i løbet af ganske kort tid, og så kan vi tage den debat.

[Miljøministeren]

Fru Dorte Bennedsen gav udtryk for, at man var træt af ord, nu ville man have handling. Ord er selvfølgelig en forudsætning for, at man kan nå til handling, og der er mange ord udvekslet også her i dag, også konstruktive. Det har der også været i de tidligere forhandlinger, vi har haft, og derfor må jeg da indrømme, at med den erfaring, jeg har fra samarbejdet, har det været min bestræbelse at få så bredt et flertal om miljøspørgsmål som overhovedet muligt, for at det skal være en folkesag og ikke en specifik partisag for nogen, og derfor har jeg også ønsket at få socialdemokratiet ind i konstruktive drøftelser om miljøet. Jeg havde også ventet, at vi i dag havde fået forelagt nogle perspektiver for miljøpolitikken fremover, og da forekommer det mig – på baggrund af de mange ord, man er træt af – at jeg har en lille smule til gode hos fru Dorte Bennedsen med hensyn til de langsigtede perspektiver.

Hr. Leif Hermann var inde på gensplejsningen og spurgte: kommer der forslag, kommer der lovgivning? Jeg vil henvise til åbningsredegørelsens skriftlige del, hvori bl.a. er omtalt eventuel lovgivning angående gensplejsning.

Nu er indenrigsministerens redegørelse ude til høring, og når høringssvarene kommer tilbage, vurderer vi dem, og på den baggrund træffer vi så afgørelse om, hvorvidt vi vil fremsætte forslag. Det afgørende er, at vi sikrer, at der ikke sker noget på området, som vi ikke kan magte, altså som vi ikke kan have styr på.

Der er to hensyn: for det første må vi sikre, at industrien ved, hvilke muligheder der er. For det andet må vi sikre, at denne gensplejsningsteknologi ikke kommer til at forårsage ting, der bliver til skade for menneskeheden, men det modsatte.

Hr. Leif Hermann var inde på, at regeringen nu overvejer at bruge gebyrer som styringsmidler. Det sagde jeg ikke. Det, jeg gjorde opmærksom på, var, at gebyrer kan anvendes som styringsmidler i miljømæssig henseende, og på den baggrund vurderer vi, hvilke styringsmidler der kunne anvendes i de og de tilfælde. Vores overvejelser må så gå i retning af, om der er nogle af disse styringsmidler, der vil fremme miljøet sådan, at det var en overvejelse værd.

Det er rigtigt, som fru Anne Grete Holmsgård sagde, at jeg gav udtryk for, at vort mil-

jø er mere truet, end vi tror, og så føjede fru Anne Grete Holmsgård til: »...det må få konsekvenser«. Det er jo netop det, det allerede har fået. De initiativer, regeringen har taget, i den tid den har siddet og da ikke mindst i de sidste år, er jo klare eksempler på, at vores frygt for, at miljøet skades, har ført til ganske klare initiativer.

Om der skal indføres tidsbegrænset godkendelse, har også været fremme i denne debat, og som fru Anne Grete Holmsgård udtrykte det, »...så får vi da en hel del ud af denne debat, hvis det er det, der bliver stående«. Jeg skal bare minde fru Anne Grete Holmsgård om, at det var jo netop dette, jeg meddelte i sidste samråd, vi havde i miljø- og planlægningsudvalget.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Der er aldrig nogen, der har beskyldt mig for at være mundlam, men jeg må indrømme, at ministerens svar var tæt ved at få mig til at tabe målet.

Ministeren bekræfter altså, at det er landbrugsministeren, der har sejret i denne sag. Det må jeg lykønske landbrugsministeren med og så beklage på miljøets vegne, men miljøministeren oplyser i et dokument af 14. oktober over for finansudvalget, at 30 mill. kr. skal fremkomme ved overførsel fra landbrugsministeriets promillefond osv. osv. Papiret fra landbrugsministeren med oplysninger i samme sag, som går ud på, at budgetforudsætningerne har ændret sig og der derfor kun kan overføres 20 mill. kr., er dateret den 1. oktober. Jeg finder, at det havde været mere end rimeligt, om miljøministeren havde orienteret forligspartnerne. Vi ved alle, hvor vanskelig denne NPO-sag var, og hvilket arbejde vi lagde i den i foråret, og alligevel får vi ingen orientering. Vi skal sidde her og sammenholde nogle dokumenter, hvor jeg i hvert fald umiddelbart i en miljø-sag må have mest tillid til de oplysninger, jeg får fra miljøministeren, og så skal jeg her i dag høre, at landbrugsministeren har sejret, uden at miljøministeren har fundet sig foranlediget til at orientere os om det. Jeg må sige, at jeg synes, det er temmelig rystende. Så vil jeg gerne spørge ministeren: hvor skal de 10 mill. kr., der nu ikke kommer fra promillefonden, så tages fra, for de mangler faktisk i

[Dorte Bennedsen]

den aftale, vi har indgået? Det vil jeg gerne have et svar på.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Det, fru Dorte Bennedsen gør her, er at gå ind i en argumentation om et forslag, der endnu ikke er fremsat her i tinget. Jeg har i mit indlæg udtrykkeligt gjort opmærksom på, at finansieringsplanen, som jeg er blevet bedt om at forelægge for folketinget, kommer, og af denne finansieringsplan vil det fremgå, at der fra promillefonden kommer 20 mill. kr. Jeg har også gjort opmærksom på, at det tidligere skøn, der lå til grund for min meddelelse, var, at der ville blive 30 mill. kr. Men det var samtidig en aftale også med landboorganisationerne, at beløbet skulle være overskuddet, dvs. differencen fra sidste år til nu, og da viser det sig, at dette beløb er 10 mill. kr. mindre, end man havde skønnet. Dette beløb vil, som det vil fremgå af forslagene, der kommer, blive udlignet ad anden vej.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg må lige rette ministeren, når han siger, at jeg går ind i en sag, der endnu ikke er fremsat for folketinget. Nej, hr. minister, jeg går ind i en sag, om hvilken vi lavede et stort, bredt og overordentlig vanskeligt forlig i maj måned, og det fremgår klart af forliget, at vi skulle have 30 mill. kr. til disse formål fra landbrugets promillefond. Så får jeg i dag at vide af ministeren, at det er landbrugsministeriets papir af 1. oktober til finansudvalget, der er det korrekte – 20 mill. kr. – og så spørger jeg: hvordan kan ministeren så den 14. oktober over for finansudvalget oplyse, at der skal komme 30 mill. kr.? Det er ikke et spørgsmål om en sag, der endnu ikke er lagt frem af ministeren, det er et spørgsmål om, hvorvidt ministeren har overholdt et forlig, og i hvert fald i det øjeblik, der er opstået problemer, har gjort sin skyldighed og orienteret forligspartierne om det. Det har han ikke. Vi har måttet finde ud af det ved at sidde og sammenligne disse dokumenter fra finansudvalget. Det er ikke en rimelig behandling.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil godt sige, at mine erindringer om dette forlig var nu, at vi overhovedet ikke gik ind på spørgsmålet om, hvordan vi skulle finansiere. Men lad det nu være. Det afgørende var, at vi, for ikke at skulle stå i en situation, hvor man sagde: I har fuldstændig set væk fra problemerne vedrørende det, vi ikke må kalde kunstgødning, lavede identiske formuleringer ved andenbehandlingen af det beslutningsforslag, der udgjorde det såkaldte NPO-forlig. Det er altså meget afgørende, at miljøministeren vender tilbage og læser, hvad der blev sagt ved andenbehandlingen af det forlig, for da var der faktisk fire partier, der sagde, at vi under en eller anden form skulle have afgifter med ind i billedet. Ellers ville man med rette kunne beskyldte et flertal i dette folketing for ikke at tage hensyn til et af de meget, meget store problemer, nemlig forbruget af kunstgødning og den deraf følgende udvaskning af nitrater til grundvand og overfladevand.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Som fru Dorte Bennedsen nok erindrer, endte debatten i foråret med, at forhandlingerne på et vist tidspunkt brød sammen. Den finansieringsplan, jeg havde lagt frem, blev underkendt af et flertal, og der blev i stedet for ønsket en afgift på kunstgødning. Det var grunden til, at vi afbrød forhandlingerne fra regeringens side. Derefter blev det besluttet at udskyde spørgsmålet om finansiering, og udvalget pålagde mig så, så snart vi kom i gang i det nye år, at fremlægge en plan for denne finansiering. Det er denne plan, der kommer i løbet af ganske kort tid, og det er denne plan, vi her og nu allerede er ved at være inde i debatten om.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Finder miljøministeren det rimeligt og rigtigt, at han 14 dage efter at landbrugsministeren har afgivet svar til finansudvalget – jeg ved ikke, hvornår ministeren har fået oplysningerne selv – om, at det bliver 20 mill. kr., fortsat svarer, at det bliver 30 mill. kr.? Finder han det korrekt over for folketingets finansudvalg og over for de forligspartier, der stod bag NPO-redegørelsen?

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Aftalen om promillepengene under forhandlingerne med de parter, der bliver berørt af dette forhold, var klart, at det var differencen mellem sidste års og dette års penge, der kom ind i promillefonden. Det skøn, der da lå til grund, var, at det ville blive 30 mill. kr. Det har vist sig i praksis, at der ikke kom så mange penge ind, fordi stigningerne i de områder, der skulle give pengene, ikke blev så store. På den baggrund er det, jeg har oplyst, at det nu kun bliver 20 mill. kr. Aftalens grundlag må jeg respektere, og det gør jeg; det finder jeg er korrekt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Lone Dybkjær (RV) (se foran)

vedtoges enstemmigt med 68 stemmer (KF, V, RV, CD, VS, KrF, FP, FD og Steenholdt (Grøn.)); 49 (S og SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Dorte Bennedsen (S), Leif Hermann (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om genanvendelse og begrænsning af affald og lov om kemiske stoffer og produkter.

Af Leif Hermann (SF) og Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 29/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Miljøministeren (Chr. Christensen):**

Jeg havde i sidste uge en drøftelse med folketingets miljø- og planlægningsudvalg om miljøbeskyttelseslovens administration.

Disse drøftelser tog udgangspunkt i lovens § 1, stk. 3, og jeg forstår godt, at der kan opstå diskussion om bestemmelsen. Den fremdrages jo ofte i miljødebatten, og det skaber måske det indtryk, at bestemmelsen skal indtage en central placering i miljøbeskyttelseslovens administration.

Den praktiske administration af bestemmelsen viser nu nok, at dette indtryk ikke er rigtigt. De afgørelser, der henviser til § 1, stk. 3, tyder ikke på, at erhvervsøkonomiske interesser vejer uforholdsmæssigt tungt, når miljømyndighederne vurderer, om en tilladelse eller godkendelse kan meddeles, og det skyldes flere ting.

For det første, at § 1, stk. 2, udtrykkeligt fastslår, at miljøbeskyttelsesloven særlig skal varetage hensynet til miljøet. Denne bestemmelse synes noget overset i debatten.

For det andet, at en virksomhed ifølge § 3, stk. 1 og 2, skal vælge en hensigtsmæssig lokalisering. Tilgodeses dette krav ikke i tilstrækkeligt omfang, må virksomheden affinde sig med, at lokalisering ikke bliver godkendt, eller at der stilles krav, endog ret strenge krav, til virksomhedens etablering og drift.

For det tredje er der bestemmelsen i § 3, stk. 3, der fastslår, at en forurenende virksomhed skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og imødegå forureningen, og at driften skal tilrettelægges på en sådan måde, at virksomheden forurener mindst muligt.

Hvis man sammenfatter disse elementer, ser man, at miljøbeskyttelsesloven indeholder tre miljøbeskyttende hensyn, som skal afvejes i forhold til de erhvervsøkonomiske hensyn. Dertil kommer, at miljøhensynet ifølge loven skal tillægges større vægt end de erhvervsøkonomiske interesser.

På den anden side skal jeg ikke lægge skjul på, at der også må tages hensyn til, hvad der er teknisk muligt inden for realistiske økonomiske rammer. Det er imidlertid i overensstemmelse med folketingets intentioner om, at der på miljøbeskyttelsesområdet som på alle andre forvaltningsområder skal være et nogenlunde rimeligt forhold mellem mål og midler. Sagt på en anden måde: § 1, stk. 3, fastslår kun, at der skal tages hensyn til erhvervsøkonomiske omkostninger, hvis det vil være ude af proportion at stramme miljøkravene. Meningen med § 1, stk. 3, er